

INFORMATOR

**o konkursach
dla uczniów i nauczycieli
szkół podstawowych i gimnazjów
w roku szkolnym 2008/2009**

Lublin, sierpień 2008 rok

SPIS TREŚCI

CZĘŚĆ I.....	2
ZARZĄDZENIE NR 22/2008 LUBELSKIEGO KURATORA OŚWIATY	3
ZARZĄDZENIE NR 23/2008 LUBELSKIEGO KURATORA OŚWIATY	5
ZAŁĄCZNIKI DO ZARZĄDZENIA NR 25/2008	10
<i>Załącznik nr 1.....</i>	<i>11</i>
<i>REGULAMIN KONKURSÓW W ROKU SZKOLNYM 2008/2009.....</i>	<i>11</i>
<i>I. POSTANOWIENIA OGÓLNE</i>	<i>11</i>
<i>II. ORGANIZACJA KONKURSÓW.....</i>	<i>12</i>
<i>Etap szkolny</i>	<i>12</i>
<i>Etap okręgowy.....</i>	<i>14</i>
<i>Etap wojewódzki</i>	<i>15</i>
<i>Preferencje</i>	<i>16</i>
<i>Terminarz konkursów organizowanych przez Lubelskiego Kuratora Oświaty w roku szkolnym 2008/2009 dla uczniów i nauczycieli szkół podstawowych i gimnazjów.....</i>	<i>18</i>
<i>MIEJSCA ELIMINACJI.....</i>	<i>19</i>
<i>Załącznik nr 2.....</i>	<i>20</i>
<i>Załącznik nr 3.....</i>	<i>21</i>
<i>Załącznik nr 4.....</i>	<i>22</i>
<i>Załącznik nr 5.....</i>	<i>23</i>
CZĘŚĆ II PROGRAMY MERYTORYCZNE KONKURSÓW.....	24
<i>DLA UCZNIÓW I NAUCZYCIELI.....</i>	<i>25</i>
<i>III WOJEWÓDZKI KONKURS PAPIESKI.....</i>	<i>25</i>
<i>KSZTAŁTUJEMY TOŻSAMOŚĆ KRAJOBRAZU.....</i>	<i>26</i>
<i>DLA UCZNIÓW SZKÓŁ PODSTAWOWYCH.....</i>	<i>30</i>
<i>KONKURS PRZYRODNICZY.....</i>	<i>30</i>
<i>KONKURS MATEMATYCZNY.....</i>	<i>32</i>
<i>KONKURS HISTORYCZNY.....</i>	<i>34</i>
<i>KONKURS POLONISTYCZNY.....</i>	<i>36</i>
<i>DLA UCZNIÓW GIMNAZJUM.....</i>	<i>39</i>
<i>KONKURS GEOGRAFICZNY.....</i>	<i>39</i>
<i>KONKURS BIOLOGICZNY.....</i>	<i>40</i>
<i>KONKURS CHEMICZNY.....</i>	<i>42</i>
<i>KONKURS FIZYCZNY.....</i>	<i>44</i>
<i>KONKURS MATEMATYCZNY.....</i>	<i>48</i>
<i>KONKURS HISTORYCZNY.....</i>	<i>51</i>
<i>KONKURS JĘZYKA FRANCUSKIEGO</i>	<i>52</i>
<i>KONKURS JĘZYKA ROSYJSKIEGO</i>	<i>53</i>
<i>KONKURS JĘZYKA NIEMIECKIEGO</i>	<i>55</i>
<i>KONKURS JĘZYKA ANGIELSKIEGO.....</i>	<i>56</i>
<i>KONKURS POLONISTYCZNY.....</i>	<i>59</i>
<i>KONKURS KRASOMÓWCZY</i>	<i>63</i>

CZĘŚĆ I

Informator o konkursach dla uczniów i nauczycieli szkół podstawowych i gimnazjów w roku szkolnym 2008/2009

Zarządzenie nr 22/2008
Lubelskiego Kuratora Oświaty
z dnia 26 sierpnia 2008 r.
w sprawie organizacji konkursów
dla uczniów i nauczycieli szkół podstawowych i gimnazjów
w roku szkolnym 2008/2009

Na podstawie art. 9 ust.1 pkt 1 i 2, art. 22 ust. 2 pkt 8 i art. 31 pkt 7 ustawy z dnia 7 września 1991 o systemie oświaty (tekst jednolity Dz. U. z 2004 roku nr 256 poz.2572 z późniejszymi zmianami) oraz rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 29 stycznia 2002 roku w sprawie organizacji oraz sposobu przeprowadzania konkursów, turniejów i olimpiad (Dz. U. z 2002 roku Nr 13 poz.125) postanawiam, co następuje:

§ 1

- 1.** W roku szkolnym 2008/2009 dla uczniów i nauczycieli szkół podstawowych i gimnazjów województwa lubelskiego organizuje się konkursy:

w szkołach podstawowych:

- konkurs przyrodniczy
- konkurs matematyczny
- konkurs historyczny
- konkurs polonistyczny

w gimnazjach:

- konkurs geograficzny
- konkurs biologiczny
- konkurs chemiczny
- konkurs fizyczny
- konkurs matematyczny
- konkurs historyczny
- konkurs języka francuskiego
- konkurs języka rosyjskiego
- konkurs języka niemieckiego
- konkurs języka angielskiego
- konkurs polonistyczny
- konkurs krasomówczy

dla uczniów i nauczycieli wszystkich typów szkół:

- III Wojewódzki Konkurs Papieski – *ŻYŁ DLA NAS – ŻYJE Z NAMI*,
- konkurs pod hasłem: *Kształtujemy tożsamość krajobrazu.*

§ 2

1. Konkursy przedmiotowe przygotowuje i przeprowadza Wojewódzka Komisja Konkursowa powołana przez Lubelskiego Kuratora Oświaty

§ 3

1. Regulamin Konkursów stanowi załącznik nr 1 do niniejszego zarządzenia.
2. Regulamin wchodzi w życie z dniem 1 września 2008 roku.

Lubelski Kurator Oświaty

mgr Krzysztof Babisz

**Zarządzenie nr 23/2008
Lubelskiego Kuratora Oświaty
z dnia 26 sierpnia 2008 r.
w sprawie organizacji konkursów
dla uczniów i nauczycieli szkół podstawowych i gimnazjów
w roku szkolnym 2008/2009**

- 1. Nadzór nad organizacją i przebiegiem konkursów wymienionych w zarządzeniu nr 22/2008 z dnia 26 sierpnia 2008 roku Lubelskiego Kuratora Oświaty w sprawie organizacji konkursów dla uczniów i nauczycieli szkół podstawowych i gimnazjów w roku szkolnym 2008/2009 sprawuje:**

Ewa Flis
st. wizytator KO w Lublinie
tel. (0-81) 53 85 250

- 2. Nadzór nad przebiegiem konkursów w rejonach Delegatur Kuratorium Oświaty sprawują:**

w Białej Podlaskiej

Marta Cybulska - Demczuk
Starszy wizytator KO w Lublinie
tel. (0-83) 343-81-73 (Biała Podlaska)
(0-83) 342-68-61

w Chełmie

Kazimiera Rutkowska
Starszy wizytator KO w Lublinie
tel. (0-82) 572-11-38 (Włodawa)
(0-82) 563-19-60 (Chełm)

w Zamościu

Monika Żur
Starszy wizytator KO w Lublinie
tel. (0-84) 638-69-36
(0-84) 639-24-97

w Lublinie

Gabriela Porzyc
Starszy wizytator KO w Lublinie
tel. (0-81) 53-85-263

- 3. W rejonie działania Zespołu Wizytatorów KO w Lublinie:**

w Janowie Lubelskim

Grażyna Dziechciarz
Starszy wizytator KO w Lublinie
tel. (0-15) 872-03-60

- 4. Na podstawie § 4 ust. 1 Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 29 stycznia 2002 r. w sprawie organizacji oraz sposobu przeprowadzania konkursów, turniejów i olimpiad, powołuję na rok szkolny 2008/2009 Wojewódzką Komisję Konkursową w Lublinie do przeprowadzenia konkursów dla uczniów szkół podstawowych i gimnazjów w składzie:**

- 1. Ewa Zakościelna** - *przewodnicząca Wojewódzkiej Komisji Konkursowej*
KO w Lublinie
ul. 3-go Maja 6

Przewodniczący Powiatowych i Okręgowych Komisji Konkursowych

- 2. Ewa Zakościelna** - ***przewodnicząca OKK i PKK w Lublinie***
Nauczyciel matematyki
w Szkole Podstawowej nr 20
Al. Piłsudskiego 26
20-407 Lublin
tel. (0-81) 53-214-35
z.ewa@poczta.onet.pl
- 3. Teresa Koziol** - ***przewodnicząca OKK i PKK w Chełmie***
Lubelskie Samorządowe Centrum Doskonalenia
Nauczycieli O/Chełm
ul. Waśniewskiego 17
22-100 Chełm
tel. (0-82) 564-20-42
teresakoziol@wp.pl
- 4. Weronika Koltun** - ***przewodnicząca OKK i PKK w Zamościu***
SP nr 6 w Zamościu
ul. Orla 5
22-400 Zamość
tel. (0-84) 639-25-77
weronikabkoltun@wp.pl
- 5. Witold Jakubas** - ***przewodniczący OKK w Białej Podlaskiej***
Publiczne Gimnazjum w Parczewie
ul. Spółdzielcza 7
21-200 Parczew
tel. (0-83) 355-12-40
witekjakubas@autograf.pl

Przewodniczący Powiatowych Komisji Konkursowych

- 6. Józefa Janczura** - ***przewodnicząca PKK w Puławach i Rykach***
Szkoła Podstawowa w Janowcu
os. Szkolne 56
24-123 Janowiec
tel. (0-81) 881-52-12
jjanczura@top.pl
- 7. Ilona Wójtowicz** - ***przewodnicząca PKK w Lubartowie***
Szkoła Podstawowa nr 4
ul. Kosmonautów 11
21-100 Lubartów
tel. (0-81) 855-10-57, 854-24-68 d. 854-10-07
onail@wp.pl
- 8. Marzena Siejewicz** - ***przewodnicząca PKK w Kraśniku***
Zespół Szkół nr 2
ul. Sikorskiego 25,

23-210 Kraśnik
tel. (0-81) 825-69-86
zsnr2_rey@wp.pl

9. Anna Gawlik

- przewodnicząca PKK w Opolu Lubelskim
Zespół Szkół nr 1 w Opolu Lubelskim
ul. Szkolna 5,
tel. (0-81) 827-23-22
ania_g236@wp.pl

10. Teresa Laskowska

- przewodnicząca PKK w Krasnymstawie
Zespół Szkół nr 4
ul. Piłsudskiego 21
22-300 Krasnystaw
tel. (0-82) 576-28-08
teresalaskowska7@wp.pl

11. Joanna Kojro

- przewodnicząca PKK we Włodawie
Publiczne Gimnazjum nr 1 we Włodawie
ul. Szkolna 7
22-200 Włodawa
tel. (0-82) 572-10-68
joannakojro@op.pl

12. Dorota Cybula

- przewodnicząca PKK w Hrubieszowie
Szkoła Podstawowa nr 1 w Hrubieszowie
ul. Listopadowa 12
22-500 Hrubieszów
tel. (0-84) 696-20-74
sp1hrubieszow@op.pl

13. Beata Żukowska

- przewodnicząca PKK w Tomaszowie Lubelskim
Gimnazjum nr 2 w Tomaszowie Lubelskim
ul. Kościuszki 86
22-600 Tomaszów Lubelski
tel. (0-84) 664-26-90
zukowska_beata@wp.pl

14. Teresa Bogdanowicz

- przewodnicząca PKK w Biłgoraju
SP nr 5 w Biłgoraju
ul. Nadstawna 2a
23-400 Biłgoraj
tel. (0-84) 688-04-82 lub 81
teresa_bogda@poczta.onet.pl

15. Danuta Chmielik

- przewodnicząca PKK w Łęcznej i Świdniku
Gimnazjum nr 3
ul. Jarzębinowa 6
21-040 Świdnik
tel. (0-81) 468-89-65,
dchmielik@wp.pl

16. Jarosław Płatek

- przewodniczący PKK w Radzynie Podlaskim
Gimnazjum nr 1

ul. Międzyrzecka 9
21-300 Radzyń Podlaski
tel. (0-83) 352-74-32
jp19@tlen.pl

17. Piotr Cieniuch

- przewodnicząca PKK w Parczewie
Publiczne Gimnazjum w Parczewie
ul. Spółdzielcza 7
21-200 Parczew
tel. (0-83) 355-12-40
p_cieniuch@wp.pl

18. Andrzej Pieniak

- przewodniczący PKK w Łukowie
Gimnazjum nr 2
ul. Cieszkowizna 13
21-400 Łuków
tel. (0-25) 798-27-65
andpien@poczta.onet.pl

19. Jolanta Wolanin

- przewodnicząca PKK w Białej Podlaskiej
Gimnazjum nr 2 w Białej Podlaskiej
ul. Akademicka 8
21-500 Biała Podlaska
tel. (0-83) 342-68-51
clarus7@wp.pl

20. Anna Targońska

- przewodnicząca PKK w Janowie Lubelskim
Gimnazjum nr 1 w Janowie Lubelskim
ul. Ogrodowa 23
23-300 Janów Lubelski
tel. (0-15) 872-30-65, -66, -67
anatar@poczta.fm

Pozostali Członkowie Wojewódzkiej Komisji Konkursowej

21. Marianna Król

st. wizytator Kuratorium Oświaty w Lublinie

22. Marzena Gałach

st. wizytator Kuratorium Oświaty w Lublinie

23. dr Jadwiga Michalczyk

Katolicki Uniwersytet Lubelski

24. Małgorzata Basińska

doradca metodyczny nauczycieli sztuki
SP nr 29 w Lublinie,

25. Elżbieta Bytniewska

doradca metodyczny nauczycieli chemii
IV LO w Lublinie

26. Małgorzata Gajewska

doradca metodyczny nauczycieli geografii
Gimnazjum nr 2 w Lublinie

27. Justyna Góra

nauczyciel języka niemieckiego
Gimnazjum nr 2 w Lublinie

28. Alicja Kasińska

doradca metodyczny nauczycieli biologii
III Liceum Ogólnokształcącego w Lublinie

29. Zofia Patorska	doradca metodyczny nauczycieli historii Gimnazjum nr 18 w Lublinie
30. Małgorzata Sagan	doradca metodyczny nauczycieli języka polskiego Gimnazjum nr 16 w Lublinie
31. Małgorzata Smerda	doradca metodyczny nauczycieli przyrody SP nr 32 w Lublinie
32. Teresa Szabelska	nauczyciel języka polskiego wicedyrektor Gimnazjum nr 15 w Lublinie
33. Iwona Cisowska	nauczyciel fizyki Gimnazjum nr 9 w Lublinie
34. Grażyna Wójcik–Josicz	nauczyciel języka niemieckiego Lubelskie Centrum Edukacji Zawodowej
35. Maciej Kołodziejczyk	nauczyciel matematyki wicedyrektor Prywatne Gimnazjum im Królowej Jadwigi w Lublinie
36. Lidia Kraśkiewicz	nauczyciel języka polskiego Szkoła Podstawowa nr 2 w Lublinie
37. Ludmiła Sołowko	nauczyciel języka angielskiego Szkoła Podstawowa w Motyczu
38. Marlena Deckert	nauczyciel języka francuskiego Prywatne Liceum Ogólnokształcące im. I Paderewskiego w Lublinie
39. Grażyna Polakowska	nauczyciel języka rosyjskiego
40. Beata Pelek	nauczyciel języka angielskiego II Liceum Ogólnokształcące w Lublinie

Lubelski Kurator Oświaty

mgr Krzysztof Babisz

ZAŁĄCZNIKI
DO ZARZĄDZENIA NR 22/2008
LUBELSKIEGO KURATORA OŚWIATY
W SPRAWIE KONKURSÓW
DLA UCZNIÓW I NAUCZYCIELI
SZKÓŁ PODSTAWOWYCH I GIMNAZJÓW

- ✓ regulamin konkursów
- ✓ wzory pism
- ✓ programy merytoryczne

Załącznik nr 1

REGULAMIN KONKURSÓW W ROKU SZKOLNYM 2008/2009

I. POSTANOWIENIA OGÓLNE

§1

1. Konkursy dla uczniów szkół podstawowych mogą być organizowane ze wszystkich zajęć edukacyjnych objętych ramowym planem nauczania szkoły podstawowej.
2. Konkursy dla uczniów gimnazjów mogą być organizowane ze wszystkich zajęć edukacyjnych objętych ramowym planem nauczania gimnazjum.
3. Uczniowie szkół podstawowych i gimnazjów mogą uczestniczyć w konkursach o zasięgu ponadwojewódzkim organizowanych na podstawie porozumienia zawartego między właściwymi kuratorami oświaty.
4. Laureaci konkursów - rekomendowani przez komisje konkursowe oraz uczniowie szkół podstawowych i gimnazjów – realizujący indywidualny program lub tok nauki, rekomendowani przez szkołę, mogą również uczestniczyć w olimpiadach dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych.¹

§ 2

1. Konkursy przygotowuje i przeprowadza Wojewódzka Komisja Konkursowa powołana przez Lubelskiego Kuratora Oświaty, który określa jej zadania oraz zatwierdza regulamin konkursów opracowany przez komisję.
2. Regulamin konkursu zawiera:
 - liczbę stopni konkursu oraz sposób i terminy przeprowadzania eliminacji, w tym ustalania i ogłaszania wyników,
 - zakres wiedzy i umiejętności wymaganych na poszczególnych stopniach konkursu,
 - wykaz literatury obowiązującej uczestników oraz literatury stanowiącej pomoc dla nauczyciela,
 - kryteria kwalifikowania uczestników do kolejnych stopni konkursu, warunki uzyskiwania wyróżnień oraz tytułów laureata lub finalisty konkursu,
 - tryb pracy komisji na poszczególnych etapach konkursu.
3. Regulamin konkursu nie może być zmieniony w ciągu roku szkolnego.
4. Uczeń ma prawo przystąpić do każdego konkursu. Jeżeli w macierzystej szkole ucznia nie organizuje się danego konkursu, uczeń może do niego przystąpić w innej szkole wskazanej przez dyrektora szkoły macierzystej.
5. Uczniowie przystępują do konkursów dobrowolnie.

¹ § 7 ust.2 Rozporządzenia MENiS z dnia 29 stycznia 2002r. w sprawie organizacji oraz sposobu przeprowadzania konkursów, turniejów i olimpiad Dz. U. z 2002r. Nr 13 poz.125.

6. W wyższych etapach konkursów mogą uczestniczyć tylko uczniowie wyłonieni w drodze eliminacji niższego stopnia.
7. Opiekę nad uczniami – uczestnikami eliminacji okręgowych i wojewódzkich - sprawują nauczyciele oddelegowani przez dyrektora szkoły.
8. Uczestnik konkursu powinien posiadać przy sobie aktualną legitymację szkolną.
9. Prace pisemne (testy, zadania) uczestnicy wykonują długopisem lub piórem (kolor tuszu, atramentu – czarny lub niebieski).

§ 3

1. Eliminacje dla uczniów szkół podstawowych i gimnazjów województwa lubelskiego organizowane są w formie trzystopniowego konkursu:
I stopień - etap szkolny,
II stopień - etap okręgowy (powiatowy),
III stopień - etap wojewódzki.
2. Zadania konkursowe przygotowują członkowie Wojewódzkiej Komisji Konkursowej (patrz Regulamin konkursu str. 8) a zatwierdzają: Przewodnicząca WKK i Lubelski Kurator Oświaty.
3. **Zadania konkursowe do czasu rozpoczęcia eliminacji stanowią tajemnicę służbową.**

§ 4

1. WKK gromadzi dokumentację konkursów, to jest:
 - protokoły z przebiegu I, II i III etapu konkursów (przez 1 rok),
 - prace pisemne zawodników z III etapu (przez 1 rok),
 - ewidencję zaświadczeń wydanych laureatom i finalistom konkursów,
 - dokumentację finansową (przechowywaną w księgowości KO).

***Uwaga:** Pisemne prace uczestników etapu szkolnego i okręgowego (powiatowego) mogą być wydane macierzystym placówkom po podsumowaniu konkursów. Należy je odebrać do 30 czerwca 2009 r.*

W przypadku nieodebrania – prace będą niszczone.

II. ORGANIZACJA KONKURSÓW

§ 5

1. Dyrektor szkoły informuje uczniów i nauczycieli o organizacji, terminach przeprowadzania i warunkach udziału w konkursach, olimpiadach i turniejach.

Etap szkolny

1. Za organizację i przeprowadzenie etapu szkolnego konkursu odpowiada dyrektor szkoły.
2. Zadaniem dyrektora jest:
 - **zapoznanie się z informacją zamieszczoną w GSOK;**
 - zapoznanie nauczycieli, uczniów i rodziców z regulaminem konkursów;
 - powołanie szkolnych komisji konkursowych;

- nadzorowanie prawidłowego przebiegu konkursów i właściwego oceniania prac (załącznik nr 5);
 - przestrzeganie terminów i wszelkich spraw organizacyjnych;
 - rozpatrywanie ewentualnych odwołań od decyzji komisji szkolnej;
 - przekazanie i zebranie od rodziców uczniów zakwalifikowanych do etapu okręgowego oświadczeń wyrażających zgodę na umieszczenie nazwisk i wyników dzieci w GSOK.
3. Do **26 września 2008 r.** nauczyciel danego przedmiotu zgłasza do dyrektora szkoły uczestników eliminacji szkolnych.
 4. Kilka dni przed danym konkursem Dyrektor szkoły powołuje komisję, która w określonym regulaminem terminie przeprowadza I etap konkursu oraz zespół oceniający prace uczniów i kwalifikujący uczestników do II etapu.
 5. Na wykonanie zadań konkursowych na etapie szkolnym przeznacza się **60 minut**.
 6. Odwołania od decyzji komisji szkolnej należy kierować do dyrektora macierzystej szkoły w terminie trzech dni od daty przeprowadzenia konkursu (od daty podania wyników). W przypadku, jeśli uczeń przystąpił do konkursu z przedmiotu, który nie jest nauczany w jego szkole macierzystej (patrz § 2 p. 4 Regulaminu) odwołanie od decyzji szkolnej komisji należy kierować do WKK.
Decyzje szkolnych komisji oraz dyrektora szkoły uważa się za ostateczną.
 7. Do etapu okręgowego kwalifikuje się uczniów, którzy w eliminacjach szkolnych osiągnęli co najmniej 80% możliwych do uzyskania punktów.
 8. Wszystkie protokoły z etapu szkolnego - bez względu na wyniki konkursu - (wg wzoru – zał. nr 2, str. 20) należy zapakować do jednej koperty i przesłać do przewodniczącej właściwej Powiatowej Komisji Konkursowej **w nieprzekraczalnym terminie do dnia 25 listopada 2008r.** Na ten sam adres należy również przesłać opieczetowane prace pisemne uczestników **zakwalifikowanych** do etapu okręgowego (**prace z każdego konkursu w oddzielnej kopercie opatrzonej pieczęcią szkoły**).

Poza wersją „papierową” należy dokonać rejestracji uczniów zakwalifikowanych do II etapu w wersji elektronicznej, wg niżej zamieszczonego wzoru (xls) na adres właściwej PKK. Jako temat należy podać skróconą nazwę szkoły, np.: SP 2 Lublin, SP Zakrzew, Gim 1 Lubartów, Gim Bychawa.

Rejon	Adres PKK
Chełm	teresakoziol@wp.pl
Krasnystaw	teresalaskowska7@wp.pl
Włodawa	joannakojro@op.pl
Biała Podlaska	clarus7@wp.pl
Radzyń Podlaski	jp19@tlen.pl

Parczew	p_cieniuch@wp.pl
Janów lubelski	anatar@poczta.fm
Lublin	konkursy23@wp.pl
Lubartów	onail@wp.pl
Kraśnik	zsnr2_rey@wp.pl
Puławy i Ryki	jjanczura@top.pl
Opole Lubelskie	ania_g326@wp.pl
Łęczna, Świdnik	dchmielik@wp.pl
Łuków	andpien@poczta.onet.pl
Zamość	weronikabkoltun@wp.pl
Tomaszów Lubelski	zukowska_beata@wp.pl
Biłgoraj	teresa_bogda@poczta.onet.pl
Hrubieszów	sp1hrubieszow@op.pl

Uczniowie, których prace przekazane zostaną z naruszeniem ww. terminu lub nie zostaną zgłoszeni w wersji elektronicznej nie będą ujęci w wykazie uczestników II etapu i tym samym nie będą mogli uczestniczyć w etapie okręgowym konkursu. Za dotrzymanie terminu odpowiada dyrektor szkoły.

9. Wojewódzka Komisja Konkursowa zastrzega sobie prawo weryfikacji losowo wybranych prac uczestników etapu szkolnego zakwalifikowanych do etapu okręgowego.

10. Terminy etapu szkolnego konkursu zamieszczone zostały w niniejszym regulaminie na str. 18.

§ 6 Etap okręgowy

1. Eliminacje II stopnia przeprowadzane są w ustalonych przez PKK grupach uczestników i odbywają się w wyznaczonych szkołach na terenie działania poszczególnych Okręgowych Komisji Konkursowych. (informacje o miejscach przeprowadzania eliminacji zamieszczone zostaną w **II cz. Informatora o konkursach. Informator ukaże się na stronach internetowych Kuratorium Oświaty /www.kuratorium.lublin.pl/ w terminie do 5 stycznia 2009r.)**

2. Terminy przeprowadzenia eliminacji okręgowych konkursu zamieszczono w niniejszym informatorze na str.18.
3. Komisje powołane przez Lubelskiego Kuratora Oświaty przeprowadzają eliminacje i dokonują sprawdzania prac konkursowych.
4. Za rzetelność i prawidłowość przebiegu pracy komisji odpowiada jej przewodniczący
W skład komisji nie mogą wchodzić nauczyciele, których uczniowie lub własne dzieci uczestniczą w danej grupie eliminacyjnej konkursu.
5. Na wykonanie zadań konkursowych (po odliczeniu czynności organizacyjnych) przeznaczają się **90 minut**.
6. Prace pisemne uczestników pozostają zakodowane do czasu ich zweryfikowania przez właściwą Komisję Weryfikacyjną.
7. Weryfikacji podlegają prace uczniów, którzy uzyskali ponad 70% możliwych do zdobycia punktów.
8. Komisję Weryfikacyjną tworzą członkowie PKK odpowiedzialni za organizację poszczególnych konkursów (jeden przedstawiciel z każdej komisji) oraz autorzy zadań konkursowych.
9. Protokół z weryfikacji prac wraz z listą laureatów konkursu etapu okręgowego należy przekazać w terminie 3 dni od daty przeprowadzenia konkursu do przewodniczącej WKK.
10. Na wniosek Komisji Weryfikacyjnej Przewodnicząca WKK zatwierdza wyniki etapu okręgowego.
11. Informacje o wynikach uzyskanych przez uczestników konkursów zostaną zamieszczone w GSOK dostępne dla dyrektorów szkół w terminie 10 dni od daty przeprowadzenia konkursu.
12. Ewentualne odwołania od ustaleń Komisji Weryfikacyjnej wraz z **pisemnym uzasadnieniem** należy kierować do Przewodniczącej WKK w nieprzekraczalnym terminie **14 dni od daty ogłoszenia wyników konkursu. WKK w ciągu 2 tygodni rozpatruje odwołania, powiadamiając o swojej decyzji wnoszącego odwołanie.**
13. **Decyzje komisji odwoławczej są ostateczne.**
Odwołania wniesione z naruszeniem ww. terminu nie będą rozpatrywane.
14. Wgląd do pracy konkursowej przysługuje wyłącznie zainteresowanemu uczniowi, jego rodzicom lub opiekunom i przygotowującemu go do konkursu nauczycielowi.
15. Laureatami etapu okręgowego zostają uczniowie, którzy uzyskali co najmniej 80% maksymalnej liczby punktów.
16. Laureaci etapu okręgowego na eliminacje wojewódzkie mają obowiązek przywieźć czytelnie wypełnioną i opatrzoną pieczęcią szkoły kartę uczestnika (**załącznik nr 3**).

§ 8

Etap wojewódzki

1. Eliminacje III stopnia przeprowadza WKK w terminach podanych w niniejszym informatorze na str.18.

Informacja o miejscach eliminacji ukaże się na stronie internetowej Kuratorium Oświaty w Lublinie /www.kuratorium.lublin.pl/ oraz w GSOK dostępne dla dyrektorów szkół wraz z wynikami etapu okręgowego.

2. Na wykonanie zadań konkursowych, po odliczeniu czynności organizacyjnych, przeznaczają się **90 minut**.
3. Prace pisemne pozostają zakodowane do czasu zweryfikowania ich przez Wojewódzką Komisję Weryfikacyjną. W skład Komisji wchodzi autorzy zadań i nauczyciele wskazani przez przewodniczących OKK.
4. Laureatami etapu wojewódzkiego zostają uczniowie, którzy uzyskają co najmniej 80% maksymalnej liczby punktów.
5. Na wniosek Wojewódzkiej Komisji Weryfikacyjnej przewodnicząca WKK zatwierdza wyniki etapu wojewódzkiego konkursu.

Uwaga:

W uzasadnionych przypadkach Wojewódzka Komisja Weryfikacyjna decyduje o liczbie laureatów na szczeblu okręgowym i wojewódzkim.

6. Ewentualne odwołania od ustaleń Wojewódzkiej Komisji Weryfikacyjnej wraz z **pisemnym uzasadnieniem** należy kierować do przewodniczącej WKK w nieprzekraczalnym terminie 14 dni od daty ogłoszenia wyników konkursu. Odwołania rozpatrują niezależne komisje odwoławcze, powołane przez przewodniczącą WKK, **które w ciągu 2 tygodni rozpatrują odwołania, powiadamiając o swojej decyzji wnoszącego odwołanie.**

Decyzje komisji odwoławczych są ostateczne.

Odwołania wniesione z naruszeniem w/w terminu nie będą rozpatrywane.

7. Protokół z weryfikacji prac wraz z listą laureatów etapu wojewódzkiego należy przekazać do przewodniczącej WKK w terminie 3 dni od daty przeprowadzenia konkursu.
8. Informacje o wynikach uzyskanych przez uczestników konkursów zostaną zamieszczone w GSOK dostępne dla dyrektorów szkół w terminie 10 dni od daty przeprowadzenia konkursu.

§ 9

Preferencje

- I. Laureaci i finaliści olimpiad przedmiotowych oraz laureaci konkursów przedmiotowych o zasięgu wojewódzkim i ponadwojewódzkim z zakresu jednego z grupy przedmiotów objętych sprawdzianem lub egzaminem gimnazjalnym są zwolnieni odpowiednio ze sprawdzianu lub odpowiedniej części egzaminu gimnazjalnego na podstawie zaświadczenia stwierdzającego uzyskanie tytułu odpowiednio laureata lub finalisty. Zaświadczenia przedkłada się przewodniczącemu szkolnego zespołu egzaminacyjnego.

Zwolnienie ze sprawdzianu lub z części egzaminu gimnazjalnego jest równoznaczne z uzyskaniem ze sprawdzianu lub odpowiedniej części egzaminu gimnazjalnego najwyższego wyniku.²

- II. Laureaci konkursów przedmiotowych o zasięgu wojewódzkim w szkole podstawowej i gimnazjum oraz laureaci i finaliści olimpiad przedmiotowych w gimnazjach, szkołach ponad-

² § 39. ust.1 i ust.2 Rozporządzenia z dnia 30 kwietnia 2007 roku w sprawie warunków i sposobu oceniania... Dz. U. Nr 83 z 2007 roku poz.562

gimnazjalnych otrzymują z danych zajęć edukacyjnych celującą roczną (semestralną) ocenę klasyfikacyjną.

Uczeń, który tytuł laureata konkursu przedmiotowego o zasięgu wojewódzkim bądź laureata lub finalisty olimpiady przedmiotowej uzyskał po ustaleniu albo uzyskaniu rocznej (semestralnej) oceny klasyfikacyjnej z zajęć edukacyjnych, otrzymuje z tych zajęć edukacyjnych celującą końcową ocenę klasyfikacyjną.³

- III. Uczniowi szkoły podstawowej, gimnazjum i szkoły ponadgimnazjalnej, który uzyskał odpowiednio tytuł laureata konkursu przedmiotowego o zasięgu wojewódzkim lub tytuł laureata albo finalisty olimpiady przedmiotowej, po ustaleniu rocznej (semestralnej) oceny klasyfikacyjnej z zajęć edukacyjnych na świadectwie ukończenia szkoły wpisuje się z danych zajęć edukacyjnych celującą końcową ocenę klasyfikacyjną.⁴

³ § 20. ust.6 Rozporządzenia z dnia 30 kwietnia 2007 roku w sprawie warunków i sposobu oceniania... Dz. U Nr 83 z 2007 roku poz.562

⁴ § 7. ust 2 Rozporządzenia MENiS z dnia 14 marca 2005 roku w sprawie zasad wydawania wzorów świadectw... Dz. U Nr 58 z 2005 roku poz.504

**Terminarz konkursów organizowanych przez Lubelskiego Kuratora Oświaty
w roku szkolnym 2008/2009 dla uczniów i nauczycieli
szkół podstawowych i gimnazjów**

Konkurs		I etap	II etap	III etap
DLA UCZNIÓW SZKÓŁ PODSTAWOWYCH:				
1	Polonistyczny	13 listopada 2008	13 stycznia 2009	17 marca 2009
2	Historyczny	14 listopada 2008	14 stycznia 2009	18 marca 2009
3	Matematyczny	17 listopada 2008	15 stycznia 2009	19 marca 2009
4	Przyrodniczy	18 listopada 2008	16 stycznia 2009	20 marca 2009

DLA UCZNIÓW SZKÓŁ GIMNAZJALNYCH				
1	Polonistyczny	4 listopada 2008	8 stycznia 2009	12 marca 2009
2	Języka angielskiego	5 listopada 2008	9 stycznia 2009	13 marca 2009
3	Historyczny	6 listopada 2008	12 stycznia 2009	16 marca 2009
4	Geograficzny	7 listopada 2008	13 stycznia 2009	17 marca 2009
5	Biologiczny	12 listopada 2008	14 stycznia 2009	18 marca 2009
6	Krasomówczy	21 listopada 2008	22 stycznia 2009	26 marca 2009
7	Matematyczny	20 listopada 2008	23 stycznia 2009	27 marca 2009
8	Fizyczny	18 listopada 2008	19 stycznia 2009	23 marca 2009
9	Chemiczny	19 listopada 2008	20 stycznia 2009	24 marca 2009
10	Języka niemieckiego	17 listopada 2008	21 stycznia 2009	25 marca 2009
11	Języka rosyjskiego	13 listopada 2008	15 stycznia 2009	19 marca 2009
12	Języka francuskiego	14 listopada 2008	16 stycznia 2009	20 marca 2009

Początek wszystkich eliminacji konkursowych ustala się na godz. 10⁰⁰.

Terminarz konkursów dla uczniów i nauczycieli:

Żył dla nas – żyje z nami – szczegółowe informacje - strona 25 Regulaminu.

Kształtujemy tożsamość krajobrazu - szczegółowe informacje - strona 26 Regulaminu.

MIEJSCA ELIMINACJI

1. **Etap szkolny** - w szkołach macierzystych.
2. **Etap okręgowy** – miejsca eliminacji ustalą przewodniczący OKK po otrzymaniu protokołów z eliminacji szkolnych.

Informacja o miejscach eliminacji ukaże się w II części Informatora o konkursach na stronie internetowej Kuratorium Oświaty w Lublinie /www.kuratorium.lublin.pl/ w terminie do 5 stycznia 2009 r.

3. Etap wojewódzki

Informacja o miejscach eliminacji ukaże się na stronie internetowej Kuratorium Oświaty w Lublinie /www.kuratorium.lublin.pl/ oraz w GSOK dostępne dla dyrektorów szkół wraz z wynikami etapu okręgowego.

4. **Uroczyste podsumowanie** konkursów odbędzie się w maju 2009 roku. Szczegółowa informacja zostanie przekazana wraz z wynikami etapu wojewódzkiego konkursów.

Załącznik nr 2

..... dnia

.....
pieczęć szkoły

PROTOKÓŁ

z przebiegu eliminacji szkolnych konkursu
odbytych dnia w Szkole Podstawowej nr/Gimnazjum nr
w gmina

Zespół przeprowadzający eliminacje w składzie:

Imię i nazwisko		Podpis
1. Przewodniczący		
2. Sekretarz		
3. Członek		

stwierdza, że do konkursu przystąpiło uczniów.

Eliminacje przeprowadzono zgodnie z regulaminem konkursu.

Zespół oceniający prace w składzie:

Imię i nazwisko		Czytelny podpis
1. Przewodniczący		
2. Sekretarz		
3. Członek		

Stwierdza, że po sprawdzeniu prac i podliczeniu punktów do etapu okręgowego zakwalifikowano uczniów, którzy uzyskali 80% maksymalnej liczby punktów, tj. punktów:

Lp.	Nazwisko i imię ucznia zakwalifikowanego do etapu okręgowego	Data i miejsce urodzenia (miesiąc słownie)	Klasa	Suma pkt.	Nazwisko i imię nauczyciela przygotowującego do konkursu

Oświadczam, że nauczyciele, uczniowie i rodzice zainteresowani konkursem z zostali zapoznani z jego regulaminem.

.....
podpis i pieczęć dyrektora szkoły

UWAGA: Tabelę wypełniamy DRUKOWANYMI literami.

Załącznik nr 3

Pieczęć szkoły

KARTA UCZESTNIKA ETAPU WOJEWÓDZKIEGO KONKURSU

.....
IMIĘ I NAZWISKO UCZESTNIKA

.....
DATA URODZENIA

.....
MIEJSCE URODZENIA

.....
IMIĘ I NAZWISKO NAUCZYCIELA PRZYGOTOWUJĄCEGO DO KONKURSU

.....
MIEJSCE PRACY NAUCZYCIELA PRZYGOTOWUJĄCEGO DO KONKURSU

.....
IMIĘ I NAZWISKO DYREKTORA SZKOŁY

.....
DOKŁADNY ADRES SZKOŁY

.....
TELEFON DO SZKOŁY

ZA ZGODNOŚĆ DANYCH
PODPIS I PIECZĘĆ DYREKTORA SZKOŁY

UWAGA: Kartę wypełniamy DRUKOWANYMI literami.

Załącznik nr 4

Zgoda rodziców/opiekunów prawnych dziecka

OŚWIADCZENIE

Oświadczam, że wyrażam zgodę na opublikowanie na stronie internetowej Kuratorium Oświaty w Lublinie nazwiska mojego dziecka

.....
(imię i nazwisko)

ucznia/uczennicy

(nazwa szkoły)

i wyników przez niego uzyskanych

Data:.....

.....
(czytelny podpis rodziców)

Załącznik nr 5

.....
(pieczęć szkoły)

.....
(miejscowość, data)

Oświadczenie

(Podpisuje dyrektor szkoły)

Oświadczam, że zapoznałem/am się z Regulaminem konkursów przedmiotowych dla uczniów szkół podstawowych i gimnazjów organizowanych przez Lubelskiego Kuratora Oświaty w roku szkolnym 2008/2009. Zobowiązuję się do przestrzegania zapisów w nim zawartych oraz tajemnicy służbowej

.....
(pieczęć i podpis dyrektora szkoły)

Oświadczenie należy przysłać wraz z protokołami z eliminacji szkolnych.

CZĘŚĆ II

**PROGRAMY
MERYTORYCZNE
KONKURSÓW**

IV WOJEWÓDZKI KONKURS PAPIESKI

ŻYŁ DLA NAS – ŻYJE Z NAMI

*Musicie od siebie wymagać,
nawet gdyby inni od was nie wymagali.*
Jan Paweł II

1. Zapraszamy nauczycieli i uczniów wszystkich typów szkół do udziału w czwartej edycji Wojewódzkiego Konkursu Papieskiego, którego celem jest oddanie czci Janowi Pawłowi II, największemu z rodu Polaków, a także zwrócenie uwagi na uniwersalny charakter Jego przesłania, wspomagający proces nauczania i wychowania.
2. Udział w konkursie polega na zaplanowaniu, zrealizowaniu i udokumentowaniu przedsięwzięcia, projektu, programu działań dydaktyczno-wychowawczych lub prac literackich dotyczących trwania w pamięci Polaków wielkich wydarzeń związanych z pontyfikatem polskiego Papieża. Efekty wdrażanego przedsięwzięcia powinny mieć koncentrować się w szczególności wokół przesłania Jana Pawła II skierowanego do młodzieży w 1987 r. *Każdy z was znajduje w życiu jakieś Westerplatte (...), jakąś słuszną sprawę, o którą nie można nie walczyć, jakiś porządek prawd i wartości, które trzeba utrzymać i obronić.*
3. Podjęte działanie powinno stanowić stały punkt w pracy wychowawczej szkoły, a zgromadzona dokumentacja potwierdzać rzeczywiste wykorzystanie nauczania Jana Pawła II w samodoskonaleniu nauczycieli i rozwoju młodzieży.
4. Uczestnicy konkursu mogą wykorzystać różne formy, techniki i środki realizacji podjętych zadań. Jednak wszystkie zgromadzone materiały i świadectwa, wytwory działań uczniów, komentarze, opisy, wywiady, reportaże, zdjęcia, plany, scenariusze i in. powinny mieć ostateczną postać jednolitego zwanego dokumentu w wersji papierowej nieprzekraczającego 20 stron w formacie A4 lub w wersji elektronicznej.
5. Do przygotowanej pracy konkursowej należy dołączyć metryczkę zawierającą następujące dane:
 - dokładną nazwę, adres i numer telefonu szkoły,
 - imiona i nazwiska wszystkich uczniów biorących udział w konkursowym przedsięwzięciu,
 - imiona i nazwiska wszystkich nauczycieli opiekunów uczestników konkursu.
6. Prace należy nadesłać na adres: ul. 3 Maja 6, 20-950 Lublin z dopiskiem na kopercie *Konkurs Papieski*, w nieprzekraczającym terminie do dnia 1 marca 2009 roku.
7. Wyniki zostaną ogłoszone na stronie internetowej Kuratorium w terminie do dnia 1 kwietnia 2009 roku.
8. Laureaci otrzymają nagrody i wyróżnienia w dniu podsumowania konkursów przedmiotowych.

Organizatorzy przewidują okolicznościową wystawę nadesłanych prac oraz zorganizowanie seminarium poświęconego wykorzystaniu nauczania Jana Pawła II w pracy wychowawczej szkół.

Opracowały:
Teresa Szabelska
Małgorzata Sagan

KSZTAŁTUJEMY TOŻSAMOŚĆ KRAJOBRAZU

EDYCJA V

Idea i cel konkursu

Krajobraz każdego miejsca jest kształtowany przez niezliczoną ilość elementów i czynników, które porządkowane są w dwie grupy: wytwory natury i efekty działalności człowieka. Te drugie zwane elementami kulturowymi są pochodnymi ludzkiej działalności, a więc tych, którzy w danym miejscu żyją i bezpośrednio decydują o kształcie danej przestrzeni. Jeśli potrafią, mogą ją tworzyć jako przyjazną, o cechach swojskości, a jeśli nie - powstaje jakaś całość, ale zdysharmonizowana. Ponieważ działalność każdego człowieka odbywa się w tej przestrzeni, której jakoś rozpoznajemy w krajobrazie, problem ten chcemy objąć troską edukacyjną i upowszechnić świadomość wpływu człowieka na krajobraz oraz ukazać możliwość wprowadzania elementów estetycznych do krajobrazu. Placówkom oświatowym województwa lubelskiego proponujemy wzięcie udziału w konkursie realizowanym pod hasłem: **Kształtujemy tożsamość krajobrazu.**

W zamyśle konkursu jest powiązanie dydaktyczno-wychowawczych zadań szkoły z działalnością środowiska lokalnego poprzez współuczestniczenie w krzewieniu zrównoważonego rozwoju i podtrzymywaniu miejscowej tradycji, wpisanej w dziedzictwo narodowe. Istotnym elementem będzie aktywizowanie kreatywności w zakresie wprowadzania do najbliższego otoczenia kompozycji czyniących je bardziej przyjaznym oraz szerzenie postawy refleksyjnej wobec konsekwencji działalności człowieka w środowisku.

Urzeczywistnieniem tej idei będzie zaprojektowanie i stworzenie ogrodu przyszkolnego, który wpisany zostanie w krajobraz i oprócz funkcji estetycznych spełni funkcje edukacyjne dla uczniów i miejscowej ludności.

Tak też pomyślane są zadania konkursowe.

Zadania konkursowe

Zadania konkursowe sprowadzają się do:

- a) wykonania projektu ogrodu przyszkolnego
- b) realizacji opracowanego projektu.

Ogród taki powinien mieć czytelne funkcje pozaestetyczne (np. nawiązanie do tradycji, funkcje edukacyjne w stosunku do uczniów i środowiska lokalnego, wychowawcze, etc.). Ocenie podlegać będzie ogród i jego opis uzasadniający założenie, wykorzystanie i plan utrzymania.

Nad realizacją zadań czuwa dyrektor szkoły lub upoważniony przez niego nauczyciel.

Warunki realizacji

1. Do konkursu mogą przystąpić wszystkie placówki oświatowe zlokalizowane w różnych miejscowościach (zarówno na wsi, jak i w mieście), usytuowane w rozmaitych warunkach fizjograficznych. Ponieważ warunki realizacji nie będą współmierne dla poszczególnych placówek podajemy odpowiednio zróżnicowane kryteria oceny wykonanych zadań.
2. Powodzenie konkursu zależy od szerokiej współpracy. Powinno to być dzieło społeczności szkolnej, w realizacji, którego uczestniczy dyrektor, nauczyciele i uczniowie. Efekty mogą być spotęgowane przy pozyskaniu wsparcia społeczności lokalnej i władz samorządowych. Rezultat końcowy będzie więc wynikiem harmonijnego współdziałania wszystkich podmiotów.
3. Przystąpienie do konkursu placówka potwierdza przysłaniem zgłoszenia, w terminie do **30.09.2008** pod adresem:

Kuratorium Oświaty
20-950 Lublin
ul. 3 Maja 6

4. Do oceny placówka przesyła dokumentację fotograficzną i opisową w terminie do **30.06.2009**, kierując materiały pod ww. adres.
5. Wraz z materiałami do oceny placówka przesyła również:
 - a) wykaz nauczycieli nadzorujących pracę,
 - b) wykaz klas lub uczniów aktywnie uczestniczących w konkursie,
 - c) elektroniczną wersję materiałów, które mogłyby być wykorzystane przy publikacji osiągnięć.

Wszystkie nadesłane materiały powinny być poświadczone przez dyrektora placówki.

UWAGA:

W wypadku trudności związanych z realizacją zaplanowanych zadań należy zgłosić nowy planowany termin wykonania zadania.

6. Oceny dokona powołana przez Kuratora Oświaty w Lublinie komisja na podstawie przesłanych materiałów i wizji lokalnej.
7. Kryteria oceny i możliwa do uzyskania maksymalna liczba punktów:
 - a) za założenie ogrodu – 40 punktów,
 - b) za nawiązanie do lokalnej tradycji – 10 punktów,
 - c) za wygospodarowanie miejsca na tle warunków szkoły – 10 punktów,
 - d) za dobór elementów i kompozycję estetyczną – 10 punktów,
 - e) za wkomponowanie w otoczenie – 10 punktów,
 - f) za walory edukacyjne – 10 punktów,
 - g) za rzeczowość opisu – 10 punktów.
8. Uzyskanie 50 punktów kwalifikuje szkołę do rejestru szkół rozumnie kształtujących krajobraz.
9. Uzyskanie 75 punktów kwalifikuje szkołę do grona zwycięzców.
10. Zwycięstwo zostanie uwieńczone odpowiednim tytułem honorowym.
11. Zwycięska szkoła **uhonorowana zostanie stosownym dyplomem.**
12. Dyrektor zwycięskiej szkoły uzyskuje tytuł: **Dyrektor szkoły (przedszkola) rozumnie kształtującej krajobraz.**
13. Nauczycielom realizującym projekt przyznany zostanie tytuł:
Mistrz architektury krajobrazu spod znaku Gustawa Wuttkego⁵
14. Uczniowie aktywnie realizujący projekt zyskują tytuł: **Szkolny architekt krajobrazu spod znaku Gustawa Wuttkego.**
15. Wszystkie tytuły potwierdzone będą specjalnym dyplomem honorowym wydanym przez Lubelskiego Kuratora Oświaty.
16. Uzyskanie dyplomu jest honorowym zobowiązaniem do krzewienia idei kształtowania tożsamości miejscowego krajobrazu.
17. Dyrektor szkoły rozumnie kształtującej krajobraz jest uprawniony do nadawania dyplomów w zasięgu oddziaływania szkoły.
18. Z nadzieją na wsparcie i wyzwolenie współpracy w ramach realizacji zadań z zakresu strategii zrównoważonego rozwoju gminy (miasta) informacja o konkursie przesłana zostanie do samorządów lokalnych.

Uwagi końcowe

Udoskonalanie zastanego krajobrazu poprzez wprowadzanie kompozycji estetycznych, ale pełniących również pozaestetyczne funkcje, jest ze wszelkich miar godne wsparcia. Podjęcie zadania konkursowego jest więc właściwą sposobnością do szerzenia tej idei w środowisku lokalnym, a nawet wpisania podejmowanych działań do gminnego planu zrównoważonego rozwoju. Zakres działań zależy od inwencji zespołu uczestniczącego w konkursie. Z doświadczenia wiemy, że często udaje się pozyskać szczodrych sponsorów, a wtedy realizowane zadania nabierają większego

⁵Tytuł dopełniony jest imieniem, by nie budzić skojarzeń z tytułami nadawanymi przez szkoły zawodowe lub akademickie. Wybrano imię znanego dydaktyka, który w swej praktyce pedagogicznej wyzwał intelektualną i praktyczną aktywność twórczą uczniów. Elementarne informacje są zawarte w Encyklopedii PWN, szersze zaś w różnych opracowaniach. Krótka informacja zostaje załączona do instrukcji niniejszego konkursu.

rozmachu, a szkoła zyskuje opinię placówki kształtującej lokalne środowisko przyrodnicze i kulturowe.

Szczególne zadania są do spełnienia w środowisku wiejskim. Przy dobrej współpracy z władzami samorządowymi kształtowanie tożsamości krajobrazu zatacza szerokie kręgi i korzystnie odbija się na krajobrazie, a także na kulturze danej miejscowości. Z ogrodem szkolnym można bowiem powiązać wiele imprez kulturalnych. Byłby to wielki sukces twórczej emanacji środowiska szkolnego. W sprzyjających okolicznościach pozyskiwani są liczni współpracownicy, którzy wspierają dobre działania skoncentrowane wokół idei przyszkolnego ogrodu wpisanego w miejscowy krajobraz. Im, na wniosek szkoły, Lubelski Kurator Oświaty nadaje tytuł: „**Przyjaciół architektury krajobrazu**”.

Konkurs międzyszkolny jest odmienny od dotychczas organizowanych. Stawia zadania zarówno przed nauczycielami jak i uczniami oraz społecznością lokalną. W rzeczywistości jednak, podobnie jak każdy konkurs szkolny jest wyzwaniem dla nauczycieli i dla uczniów. Podjęte działania realizowane są w duchu służenia środowisku i wzrastania przez nie. To środowisko sami tworzymy, o czym od najmłodszych lat warto wiedzieć, bo: „*Człowiek nie może zagubić właściwego sobie miejsca wśród tego świata, który sam ukształtował.*” (Karol Wojtyła, „Osoba i czyn”, Wydawnictwo Towarzystwa Naukowego KUL, Lublin 2000, wyd. III, s. 70).

Zadanie konkursowe nie jest łatwe. Wymaga wiedzy, umiejętności organizacyjnych i wytrwałości. Jest jednak twórcze i wartościowe. Spróbujmy swoich sił. Ci, którzy już spróbowali, nie tylko nie rezygnują z kontynuacji, ale z wielkim entuzjazmem sami sobie stawiają nowe, jeszcze bardziej ambitne zadania.

Projekt opracowały:

Jadwiga Koniuszewska, Marianna Król, Jadwiga Michalczyk,

GUSTAW WUTTKE (1887-1975)

Swe życie zawodowe poświęcił edukacji dzieci, młodzieży i nauczycieli. A w tej edukacji wychowanie człowieka stawiane było na pierwszym miejscu, zaś kształcenie merytoryczne stanowiło niejako jego dopełnienie. Będąc nauczycielem przedmiotów przyrodniczych (fizyki, chemii, biologii, geografii), preferował metody eksperymentalne, w których działanie, przeżywanie, rozwiązywanie problemów stanowiło podstawę uczenia się. Wielu jego uczniów pracowało w Polskiej Akademii Nauk, uniwersytetach, politechnikach i w innych instytucjach naukowych. Mając tytuł profesora, niejednokrotnie wskazywali nauczanie przez Wuttkego jako początek ich kariery zawodowej.

Przez przykład własnej pracy Gustawowi Wuttkemu udało się udowodnić, że można przełamać formalizm szkolny i stworzyć środowisko dydaktyczne, w którym proces nauczania upodoba się do procesu badawczego. Tak jak uczony odkrywa nowe fakty i prawa, tak samo, w odpowiednim środowisku dydaktycznym, czynić może uczeń, a nauczyciel inspiruje go do pracy, pomaga uporządkować zdobyte wiadomości i umiejętności oraz dostrzec ich miejsce w ogólnym systemie nauki.

W kręgu metodyki nauczania przez Wuttkego osadzony jest konkurs międzyszkolny „Kształtujemy tożsamość krajobrazu”, w którym zadanie konkursowe polega na wprowadzeniu do krajobrazu ogrodu przyszkolnego. Wymaga to twórczego wykorzystania wiedzy o środowisku w projektowaniu architektury krajobrazu. Przy wyróżnianiu laureatów też chcemy odwołać się do symboliki mistrza nad mistrzami. Dlatego nauczyciele laureaci zostaną uhonorowani tytułem związanym z Gustawem Wuttkem.

Fot. 1. Czerpanie wiedzy ze środowiska, czyli lekcja przyrody prowadzona przez Gustawa Wuttkego (fot. z archiwum Krystyny Balińskiej-Wuttke)

DLA UCZNIÓW SZKÓŁ PODSTAWOWYCH

KONKURS PRZYRODNICZY

Cele konkursu:

- *rozwijanie zainteresowań przyrodniczych uczniów,*
- *kształcenie umiejętności wykorzystania wiedzy przyrodniczej uczniów do rozwiązywania problemów,*
- *wskazywanie znaczenia wiedzy przyrodniczej w życiu i działalności człowieka.*

Uczestnicy konkursu powinni wykazać się:

- *opanowaniem treści zawartych w podstawie programowej przedmiotu przyroda, podstawie programowej ścieżek edukacyjnych – ekologicznej, prozdrowotnej, wychowania regionalnego oraz treści w niżej wskazanych programach,*
- *umiejętnościami posługiwania się informacjami, czytaniem i interpretowaniem planów, map, wykresów, tabel, rysunków, schematów, a także wyjaśnianiem pojęć.*

Konkurs adresowany jest do uczniów szczególnie zainteresowanych przyrodą.

Program merytoryczny konkursu opiera się na podstawie programowej przedmiotu przyroda i programach wydawnictw:

- *Wydawnictwo Nowa Era- Program bloku „Przyroda” dla klas 4-6, M. Kłyś, E Sulejczyk, DKW-4014-165/99*
- *Wydawnictwo WSiP- Program nauczania przyrody w klasach 4-6 „Przyrodo witaj!” E. Gromek, E. Kłos, W Kota, E. Laskowska, A. Melson, DKOS-5002-65/04*
- *Wydawnictwo WSiP – Program nauczania przyrody 4-6 J. Kądziołka, J.R. Paśko, R. Stawarz, DKW-4014-38/99,*
- *Wydawnictwo WSiP- Przyroda. Program nauczania przyrody w klasach 4-6 E. Błaszczuk i inni, DKW-4014-39/99*
- *Wydawnictwo Oficyna Edukacyjna-Krzysztof Pazdro, „Przygoda z przyrodą” Program nauczania w klasach 4-6 szkoły podstawowej, W. Błasiak, DKOS-5002-19/05*
- *Wydawnictwo Rożak „Mój świat” M. Augustyniak DKW 4014-49/99*

I ETAP – SZKOLNY

Uczeń:

- *czyta i interpretuje plany i mapy, posługuje się legendą i skalą mapy,*
- *opisuje pogodę, interpretuje mapy pogody, wyjaśnia pojęcia i zjawiska związane z pogodą i klimatem,*
- *rozpoznaje i wyjaśnia podstawowe zjawiska fizyczne i chemiczne zachodzące w przyrodzie, planuje i wyjaśnia przebieg doświadczeń związanych z tymi zjawiskami, wyciąga wnioski z doświadczeń, wyjaśnia pojęcia fizyczne i chemiczne (w zakresie podanym w programach przedmiotowych wymienionych powyżej),*
- *rozpoznaje i opisuje formy terenu, skały i gleby,*
- *rozpoznaje pospolite rośliny i zwierzęta, podaje cechy ich budowy, omawia czynności życiowe oraz przystosowania do życia,*
- *opisuje zależności między środowiskiem przyrodniczym a działalnością człowieka,*
- *omawia różne formy ochrony przyrody, wymienia obszary chronione oraz rośliny i zwierzęta objęte ochroną (ze szczególnym uwzględnieniem Lubelszczyzny),*
- *omawia budowę komórki roślinnej i zwierzęcej, wyjaśnia rolę poznanych elementów komórki,*

- omawia zasady mikroskopowania, rozpoznaje i opisuje schematy przedstawiające elementy budowy roślin i zwierząt obserwowane przez mikroskop.

II ETAP – OKRĘGOWY

Umiejętności, jak w etapie szkolnym, poszerzone o:

- czytanie i interpretowanie map Polski,
- rozpoznawanie substancji chemicznych na podstawie podanych właściwości
- charakteryzowanie właściwości pierwiastków (metali i niemetalu) i związków chemicznych, przykłady ich zastosowania,
- omawianie budowy materii (stany skupienia i ich przemiany),
- opisywanie procesów powstawania mieszanin i różnych sposobów ich rozdzielania,
- opisywanie różnych środowisk życia oraz organizmów charakterystycznych dla tych środowisk i ich przystosowań,
- charakteryzowanie grup roślin (np. paprotniki) i zwierząt (np. płazy),
- rozpoznawanie i omawianie znaczenia roślin użytkowych,
- wskazywanie i omawianie wzajemnych oddziaływań pomiędzy organizmami,
- charakteryzowanie rzeźby powierzchni Polski,
- omawianie krain geograficznych Polski (położenie geograficzne, osobliwości, duże miasta, obszary chronione),
- wykorzystywanie informacji zawartych w różnych rodzajach map,
- wskazywanie i omawianie przykładów pozytywnego i negatywnego zagospodarowania przestrzeni,
- omawianie budowy organizmu ludzkiego i jego czynności życiowych,
- charakteryzowanie etapów rozwojowych człowieka,
- wyjaśnianie zależności pomiędzy środowiskiem a zdrowiem człowieka,
- omawianie przyczyn chorób i profilaktyka,
- omawianie podstawowych zasad higienicznego trybu życia.

III ETAP – WOJEWÓDZKI

Umiejętności, jak w etapie szkolnym i okręgowym, poszerzone o:

- czytanie map świata (fizycznych i krajobrazowych, współrzędne geograficzne),
- omawianie stref klimatyczno-krajobrazowych świata,
- czytanie i interpretacja diagramów klimatycznych,
- omawianie miejsca Ziemi we wszechświecie,
- wyjaśnianie zjawisk astronomicznych, wykonywanie prostych obliczeń astronomicznych,
- omawianie ważnych odkryć i podróży geograficznych, historii podboju kosmosu (uwzględnienie dokonań Polaków oraz polskich nazw na mapie świata),
- wyjaśnianie zjawiska ruchu obrotowego Ziemi i jego następstw,
- wyjaśnienie przyczyn zmienności krajobrazu w ciągu roku, w różnych szerokościach geograficznych (ruch obiegowy Ziemi),
- omawianie działalności człowieka w różnych strefach klimatycznych.

Literatura:

Podręczniki, atlasy, zeszyty ćwiczeń i materiały pomocnicze wskazanych programów.

Opracowała:

Małgorzata Smerda

KONKURS MATEMATYCZNY

Cele konkursu:

- rozwijanie zdolności i zainteresowań matematycznych,
- rozwijanie pamięci oraz umiejętności myślenia abstrakcyjnego i logicznego rozumowania,
- wyrabianie umiejętności rozwiązywania nietypowych problemów matematycznych,
- motywowanie uczniów do samodzielnej pracy poznawczej i twórczej,
- kształtowanie pozytywnego nastawienia do podejmowania wysiłku intelektualnego i postawy dociekliwości,
- nauczanie dobrej organizacji pracy,
- wyrabianie systematyczności, pracowitości i wytrwałości,
- uświadomienie poczucia własnej wartości,
- podnoszenie odporności psychicznej na stres towarzyszący sukcesom, porażkom, egzaminom,
- promowanie uczniów utalentowanych matematycznie, szkół i nauczycieli osiągających sukcesy w pracy z uczniem zdolnym.

Program merytoryczny konkursu:

Etap szkolny

- dziesiętkowy system pozycyjny,
- rzymski system zapisywania liczb,
- dzielniki i wielokrotności liczb,
- liczby pierwsze i liczby złożone,
- rozkładanie liczb naturalnych na czynniki pierwsze,
- największy wspólny dzielnik,
- najmniejsza wspólna wielokrotność,
- średnia arytmetyczna liczb,
- cechy podzielności przez 2, 5, 10, 100, 25, 4, 3 i 9,
- ułamek jako część całości, ułamek jako iloraz,
- liczby mieszane,
- rozszerzanie i skracanie ułamków zwykłych i dziesiętnych,
- obliczanie ułamka danej liczby,
- obliczanie liczby z danego jej ułamka,
- obliczanie, jakim ułamkiem jednej liczby jest druga liczba,
- przedstawianie wyrażeń dwumianowych za pomocą ułamków dziesiętnych,
- przedstawianie liczb wymiernych na osi liczbowej,
- wartość bezwzględna liczby wymiernej,
- dodawanie, odejmowanie, mnożenie, dzielenie i potęgowanie liczb wymiernych,
- potęga o wykładniku 0,
- obliczanie wartości wyrażeń arytmetycznych. Kolejność wykonywania działań,
- porównywanie liczb wymiernych,
- obliczanie procentu danej wielkości,
- obliczanie liczby z danego jej procentu,
- obliczanie, jakim procentem jednej liczby jest druga liczba,
- jednostki długości i pola. Zamiana jednostek,
- pole i obwód prostokąta, równoległoboku, trójkąta, trapezu, deltoidu i dowolnego wielokąta,
- własności trójkątów i czworokątów,
- kąty wewnętrzne i zewnętrzne wielokąta,
- wzajemne położenie prostych i odcinków,
- kąty przyległe, wierzchołkowe, odpowiadające i naprzemianległe,
- powiększanie i pomniejszanie figur w skali,
- skala na planach i mapach,

- określanie skali, w jakiej wykonano dany rysunek,
- kalendarz i czas,
- jednostki masy. Zamiana jednostek,
- figury przystające, osiowo- i środkowsymetryczne,
- zaokrąglanie liczb.

Etap okręgowy

Zakres materiału jak na etap szkolny poszerzony o:

- diagramy,
- prostokątny układ współrzędnych,
- zapisywanie i odczytywanie wyrażeń algebraicznych,
- mnożenie i dzielenie sum algebraicznych przez liczby,
- redukcja wyrazów podobnych,
- zastosowanie równań do rozwiązywania zadań tekstowych,
- siatka, suma długości krawędzi, pole powierzchni i objętość graniastosłupa prostego,
- jednostki objętości. Zamiana jednostek,
- pierwiastkowanie liczb wymiernych.

Etap wojewódzki

Materiał określony dla etapu okręgowego, a ponadto:

- zadania na prędkość, drogę i czas,
- rozwiązywanie nierówności,
- konstrukcje geometryczne,
- ostrosłupy,
- przekroje graniastosłupów,
- twierdzenie Pitagorasa.

Uwaga:

- 1) Na każdym etapie narzędziem pomiarowym będzie test, w którym mogą wystąpić wszystkie typy zadań otwartych, tzn. krótkiej odpowiedzi, rozszerzonej odpowiedzi i z luką.
- 2) W każdym kolejnym etapie stopień trudności zadań będzie wzrastał.

Literatura:

- 1) Podręczniki szkolne, zeszyty do ćwiczeń i zbiory zadań dla klas IV-VI.
- 2) W. Łęska, S. Łęski „Zbiór zadań dla Asa”.
- 3) Kangur matematyczny – zadania z kategorii „Beniamin”.
- 4) Czasopismo „Matematyka”.
- 5) Czasopismo „Matematyka w szkole” – Gdańskie Wydawnictwo Oświatowe.
- 6) Z. Romowicz, E. Piegat „Sto zadań z błyskiem”.
- 7) K. Dworecka, Z. Kochanowski „Konkursy matematyczne – wybrane zadania”.
- 8) Z. Krawcewicz „Zadania dla uczniów uzdolnionych matematycznie” – wybrane zadania.

Opracowała:

Ewa Zakościelna

KONKURS HISTORYCZNY

Cele konkursu:

- Rozwijanie i pogłębianie zainteresowań przeszłością.
- Umacnianie postaw patriotycznych i obywatelskich.
- Motywowanie uczniów do samodzielnego pogłębiania wiedzy i umiejętności z historii i sztuki.

Uczniowie biorący udział w Konkursie Historycznym winni wykazać się gruntownym opanowaniem treści zawartych w podstawie programowej z zakresu historii i sztuki. W zestawach zadań na poszczególne etapy konkursu mogą wystąpić treści właściwe ścieżkom edukacyjnym realizowanym w szkole podstawowej: „Wychowanie regionalne - dziedzictwo kulturowe w regionie”, „Wychowanie patriotyczne i obywatelskie”.

Program merytoryczny konkursu.

Etap szkolny.

Historia Polski obejmująca okres od powstania państwa polskiego do jego upadku (1795 r.).

Historia powszechna obejmująca epoki: Starożytność, Średniowiecze (1453 r.).

Pisemny test zbudowany z różnych typów zadań sprawdzający wiedzę i umiejętności ucznia:

- biegła znajomość dat, pojęć, wydarzeń i postaci historycznych,
- umiejętność poprawnego umieszczania wydarzeń w porządku chronologicznym,
- obliczanie upływu czasu między wydarzeniami,
- łączenie wiedzy uzyskanej z różnych źródeł informacji.

Etap okręgowy.

Historia Polski obejmująca okres od powstania państwa polskiego do 1918 r.

Historia powszechna obejmująca okres od Starożytności do 1918 r.

Pisemny test zbudowany z różnych typów zadań otwartych służący sprawdzaniu wiedzy i umiejętności wymaganych w etapie szkolnym oraz:

- ujmowanie treści historycznych w związki przyczynowo-skutkowe,
- lokalizowanie czasowo-przestrzenne wydarzeń z wykorzystaniem osi czasu, map, wykresów i tabel,
- umiejętność dostrzegania związków teraźniejszości z przeszłością oraz ciągłości rozwoju kulturalnego i cywilizacyjnego.

Etap wojewódzki.

Obejmuje pełny zakres wiedzy i umiejętności wskazany w podstawie programowej.

Pisemny test zbudowany z różnych typów zadań służący sprawdzeniu wiedzy i umiejętności wymaganych w etapie szkolnym i okręgowym, a ponadto:

- ocenianie faktów i wydarzeń historycznych,
- odczytywanie różnorodnych źródeł informacji historycznych.

Literatura dla ucznia:

1. Podręczniki i zeszyty ćwiczeń dla szkoły podstawowej dopuszczone do użytku szkolnego przez MEN.

2. Atlas Historyczny dla szkoły podstawowej. Wydawnictwo DEMART.
3. Atlas Historyczny dla szkoły podstawowej. Wydawnictwo PPWK.

Opracowała:

Zofia Patorska

NA SKRZYDŁACH WYOBRAŹNI

KONKURS POLONISTYCZNY

Cele konkursu:

1. Integrowanie różnych doświadczeń kulturowych uczniów nabywanych w procesie gromadzenia wiedzy i zdobywania umiejętności poprzez edukację humanistyczną.
2. Prezentacja zainteresowań, predyspozycji i uzdolnień uczniów prowadzących do głębszego zrozumienia tradycji narodowej i europejskiego dziedzictwa kulturowego.
3. Kształtowanie postawy refleksyjnego odbiorcy i twórcy różnorodnych tekstów kultury, sprawnie wykorzystującego zintegrowaną wiedzę i umiejętności.

Konkurs ma charakter interdyscyplinarny z uwzględnieniem współcześnie rozumianej edukacji polonistycznej i artystycznej. Interdyscyplinarny charakter konkursu wynika również z włączenia treści z zakresu ścieżek międzyprzedmiotowych do zadań sprawdzianu.

Zakres treści kształcenia objętej sprawdzaniem wyznacza podstawa programowa z języka polskiego, sztuki oraz ścieżek edukacyjnych dla szkoły podstawowej.

Zadania konkursowe służyć będą sprawdzeniu następujących kompetencji uczniów:

- rozumienie czytanego tekstu (literackiego, źródłowego, użytkowego, publicystycznego),
- analizowanie i interpretowanie różnych tekstów kultury (z wykorzystaniem posiadanego aparatu pojęciowego wskazanego w podstawie programowej z języka polskiego, sztuki oraz ścieżek międzyprzedmiotowych),
- praktyczne, funkcjonalne i celowe posługiwanie się wiedzą o języku w różnych sytuacjach komunikacji międzyludzkiej,
- redagowanie własnych tekstów (rejestr form wskazany jest w podstawie programowej) ze świadomością adresata i celu wypowiedzi.
- dostrzeganie związków teraźniejszości z przeszłością oraz ciągłości rozwoju kulturalnego i cywilizacyjnego.

W testach przygotowanych na poszczególne etapy konkursu wystąpią zadania wymagające zastosowania wiedzy i umiejętności w kontekście problemowym (kategorie taksonomiczne C,D).

Wśród bliskich i przyjaciół

I. Etap szkolny

Forma sprawdzenia:

Pisemny test literacko-językowy z elementami wiedzy o sztuce. Rozwiązanie poszczególnych zadań będzie wymagało pracy z dołączonymi tekstami kultury (w tym dziełami sztuki plastycznej).

Test posłuży sprawdzeniu umiejętności i wiadomości ucznia - uczestnika konkursu oraz poziomu rozumienia i interpretowania różnych tekstów kultury.

Zadania konkursowe będą obejmowały również zagadnienia związane z realizacją ścieżki:
EDUKACJA REGIONALNA - DZIEDZICTWO KULTUROWE W REGIONIE.

Śladami ojczystej tradycji

II. Etap okręgowy

Wymagania:

- Redagowanie tekstów kierowanych do różnych adresatów i w różnorodnych celach w związku z potrzebami codziennej komunikacji.
- Konstruowanie krótkich form wypowiedzi o charakterze użytkowym lub informacyjnym (np. zaproszenia, podziękowania, zawiadomienia).

- Sprawne posługiwanie się terminologią językoznawczą zgodnie z rejestrem zawartym w podstawie programowej.
- Dokonywanie różnych operacji stylistycznych na tekście (np. rozwijanie, skracanie) z uwzględnieniem odbiorcy i celu wypowiedzi.
- Widoczna sprawność w zakresie ortografii i interpunkcji.

Zadania konkursowe będą obejmowały również zagadnienia związane z realizacją problematyki dotyczącej wychowania patriotycznego i obywatelskiego.

Forma sprawdzania:

- Dyktando
- Test literacko-gramatyczny z uwzględnieniem ćwiczeń redakcyjnych w oparciu o różne teksty kultury

W europejskiej wspólnocie

III. Etap wojewódzki

Zadania konkursowe obejmować będą pełny zakres treści kształcenia literackiego i kulturowego w szkole podstawowej (zgodnie z podstawą programową) oraz zagadnienia związane z realizacją wszystkich ścieżek edukacyjnych ze szczególnym uwzględnieniem edukacji czytelnicznej i medialnej:

- Rozumienie czytanego tekstu na poziomie dosłownym, przenośnym.
- Wskazywanie różnych elementów świata przedstawionego utworu literackiego.
- Określenie funkcji różnorodnych elementów tekstu (przy użyciu terminologii teoretycznoliterackiej przewidzianej w podstawie programowej).
- Dostrzeganie różnic między dziełem literackim a tekstem publicystycznym.
- Odróżnianie faktów od opinii, dostrzeganie różnych sposobów ich prezentacji.
- Formułowanie i prezentacja własnych punktów widzenia, opinii o różnych tekstach kultury (w tym o dziełach sztuki) z wykorzystaniem posiadanego aparatu pojęciowego.
- Znajomość najważniejszych pieśni narodowych i dzieł sztuki plastycznej.

Formy sprawdzania:

- Pisemny test dotyczący kształcenia literacko - kulturowego z wykorzystaniem wiedzy o sztuce, skonstruowany wokół jednorodnej zasady kompozycyjnej łączącej poszczególne zadania (np.: motywu, tematu, problemu, idei).
- Redagowanie opowiadania inspirowanego poznaną lekturą, wydarzeniami odległej przeszłości lub współczesności bądź dziełami kultury (w tym także muzyką, plastyką, teatrem, filmem).

Literatura

Dopuszczone przez Ministra Edukacji Narodowej i Sportu podręczniki do języka polskiego i plastyki oraz lektura dla nauczyciela do wykorzystania w pracy z uczniami:

1. Dyduchowa A. *Poezja współczesna w szkole podstawowej*. Warszawa 1987 (i późniejsze wydania)
2. Nagajowa M. *Nauka o języku dla nauki języka*. Kielce 1999
3. Puzynina J. *Język wartości*. Warszawa 1992
4. Stopczyk S. *Wszystko o sztuce*. Warszawa 1993
5. Tyszkowa M. Żurawski B. (redakcja) *Obszary spotkań dziecka i dorosłego w sztuce*. Warszawa - Poznań 1989
6. Pacholska M. Kozak A., Bloch M., Koralewska G. *Ścieżki edukacyjne dla klas IV-VI* Poznań 2001
7. Wiśniewska H., Tymiak L. *Humanistyczne ścieżki edukacyjne*. Lublin 2000

Ponadto wszelkie dostępne uczniom zbiory ćwiczeń językowych różnych typów (także ortograficznych), w tym między innymi:

1. Kajetanowicz H. *Licz się ze słowami*. Gdańsk 1998
2. Stypka A. *Gramatyka w szkole podstawowej*. Ćwiczenia dla klas IV, V, VI. Warszawa 1998

Opracowały:

Teresa Szabelska, Małgorzata Sagan, Lidia Kraśkiewicz, Małgorzata Basińska

KONKURS GEOGRAFICZNY

Celem konkursu jest:

- budzenie zainteresowań geograficznych uczniów,
- ukazanie użyteczności wiedzy geograficznej w życiu codziennym i działalności człowieka,
- motywowanie uczniów do samodzielnej, systematycznej pracy.

Konkurs składa się z trzech etapów.

Uczniowie biorący udział w konkursie winni wykazać się **gruntownym opanowaniem treści** zawartych w podstawie programowej z zakresu geografii w gimnazjum **oraz następującymi umiejętnościami przedmiotowymi:**

- a) określanie położenia geograficznego za pomocą współrzędnych geograficznych;
- b) obliczanie czasów (strefowego, urzędowego i słonecznego);
- c) obliczanie wysokości górującego Słońca w różnych szerokościach geograficznych i różnych porach roku;
- d) posługiwanie się skalą i podziałką;
- e) wykrywanie związków i współzależności między elementami środowiska geograficznego;
- f) interpretowanie treści map, diagramów, wykresów, danych statystycznych, rysunków itp.;
- g) wyjaśnianie terminów, pojęć i zjawisk geograficznych;
- h) przedstawianie przy pomocy rysunków prostych procesów i zjawisk zachodzących w przyrodzie.

I. Eliminacje szkolne **Ziemia – nasza planeta**

Pisemny test obejmujący wiadomości i umiejętności z geografii fizycznej dotyczące:

- orientacji w przestrzeni geograficznej,
- ruchów Ziemi i ich konsekwencji,
- przeszłości geologicznej Ziemi,
- procesów i zjawisk zachodzących w poszczególnych sferach Ziemi oraz ich współzależności.

II. Eliminacje okręgowe **Kontynenty, ludzie, problemy**

Pisemny test obejmujący wiadomości i umiejętności z geografii regionalnej świata dotyczące:

- fizyczno-geograficznej charakterystyki kontynentów,
- procesów demograficznych i czynników rozmieszczenia ludności na kontynentach,
- zróżnicowania poziomu rozwoju gospodarczego kontynentów,
- przyrodniczych i społeczno-gospodarczych problemów kontynentów,
- geografii regionalnej państw Europy ze szczególnym uwzględnieniem krajów sąsiadujących z Polską.

III. Eliminacje wojewódzkie

Polska – moja ojczyzna

1. *Pisemny test obejmujący wiadomości i umiejętności z zakresu:*
 - *geografii fizycznej i społeczno-gospodarczej Polski,*
 - *geografii regionalnej Polski ze szczególnym uwzględnieniem Lubelszczyzny.*
2. *Zestaw zadań do wykonania na podstawie fragmentu mapy topograficznej (turystycznej).*

Literatura dla ucznia:

1. *Zatwierdzone przez MEN do użytku szkolnego podręczniki do geografii, z których korzystają uczniowie w gimnazjum.*
2. *Atlasy geograficzne, z których korzystają uczniowie w gimnazjum (wyd. Nowa Era, Demart, Rożak i in.)*
3. *„Świat w liczbach”, WSiP 2005 i dalsze.*
4. *Tablice geograficzne, wyd. Demart*

Opracowała:

Małgorzata Gajewska

KONKURS BIOLOGICZNY

Celem konkursu jest:

rozwijanie u uczniów zainteresowań biologicznych i pogłębianie ich wiedzy przedmiotowej a w szczególności:

- kształtowanie dociekliwej i aktywnej postawy badawczej,
- *zwrócenie uwagi na aktualne problemy współczesnej biologii,*
- *kształtowanie właściwego stosunku młodzieży do środowiska przyrodniczego.*

W rozwiązywaniu zadań konkursowych uczeń powinien wykazać się **umiejętnościami:**

- rozwiązywania problemów z wykorzystaniem zintegrowanej wiedzy przyrodniczej,
- dostrzegania zależności i związków przyczynowo-skutkowych w świecie przyrody ożywionej,
- opisywania i analizowania różnorodności budowy, funkcji i środowisk życia organizmów,
- projektowania doświadczeń i obserwacji biologicznych,
- formułowania problemów badawczych, hipotez,
- wnioskowania na podstawie wyników doświadczeń i obserwacji,
- analizowania diagramów, rysunków, tekstu źródłowego, konstruowania wykresów na podstawie danych liczbowych,
- korzystania z tekstów źródłowych,
- korzystania z klucza do oznaczania roślin i zwierząt,
- stosowania terminologii biologicznej.

Tematyka konkursu

Zakres tematyczny zadań będzie obejmował treści zawarte w podstawie programowej nauczania biologii w gimnazjum oraz ścieżek edukacyjnych: ekologicznej, prozdrowotnej i obrony cywilnej (pierwsza pomoc), rozszerzone o zagadnienia wskazane w programie konkursu.

I. Etap szkolny – „*BOGACTWO ŚWIATA ORGANIZMÓW*”

Pisemny test obejmujący wiadomości i umiejętności z zakresu:

- ♦ poziomów organizacji świata żywego: komórki, tkanki, narządy (organy), układy narządów,
- ♦ zależności między budową a funkcją na poziomie komórki, tkanki, narządu,
- ♦ klasyfikacji organizmów żywych,
- ♦ przeglądu i charakterystyki królestw świata ożywionego: bakterii, protista, roślin, zwierząt, grzybów,
- ♦ podobieństw i różnic dotyczących budowy oraz czynności życiowych organizmów,
- ♦ przystosowania organizmów do różnych środowisk życia,
- ♦ znajomości typowych przedstawicieli flory i fauny ze szczególnym uwzględnieniem gatunków krajowych.

II. Etap okręgowy – „*TAJEMNICE LUDZKIEGO CIAŁA. ISTOTA ŻYCIA ORGANIZMÓW.*”

Pisemny test obejmujący wiadomości i umiejętności wymagane w I etapie, a ponadto wiedzę i umiejętności z zakresu:

- ♦ budowy i funkcjonowania organizmu człowieka jako integralnej całości,
- ♦ problemów zdrowia i chorób człowieka, patologii w działaniu narządów, profilaktyki zdrowotnej, czynników chorobotwórczych,
- ♦ zasad bezpieczeństwa i pierwszej pomocy w nagłych wypadkach,
- ♦ budowy i funkcjonowania wirusów,
- ♦ budowy i funkcjonowania komórki,
- ♦ głównych przemian biochemicznych w organizmach (w tym roli enzymów),
- ♦ zasad podziałów komórkowych (mitoza i mejoza) i ich znaczenia w przyrodzie,
- ♦ podstaw dziedziczenia i zmienności organizmów; warunkowania płci; chorób genetycznych; roli genetyki we współczesnym świecie.

III. Etap wojewódzki – „*CZŁOWIEK ZMIENIA ŚWIAT PRZYRODY*”

Pisemny test obejmujący wiadomości i umiejętności wymagane w I i II etapie, a ponadto wiedzę i umiejętności z zakresu:

- ♦ podstawowych problemów ewolucji organizmów, powstania i historii życia na Ziemi,
- ♦ struktury i funkcjonowania ekosystemów, biocenoz, populacji,
- ♦ zmian w środowisku wywołanych działalnością człowieka - zagrożenia atmosfery, hydrosfery, litosfery i biosfery,
- ♦ ochrony środowiska naturalnego,
- ♦ form ochrony przyrody,
- ♦ biotechnologii i inżynierii genetycznej – ich praktycznego zastosowania,
- ♦ współczesnych, bieżących odkryć w naukach biologicznych.

W zdobyciu w/w wiadomości i umiejętności pomocne będą zeszyty ćwiczeń oraz podręczniki biologii do gimnazjum (patrz literatura).

LITERATURA:

- Dopuszczone przez Ministra Edukacji Narodowej podręczniki oraz zeszyty ćwiczeń do biologii dla gimnazjum, a w szczególności:
 - Gołda W., Kłyś M., Wardas J. – Biologia dla gimnazjum. Wydawnictwo Nowa Era.
 - Klimuszko B. – Biologia I, II, III. Wydawnictwo Żak.
 - Kłos E., Kofta W., Kukier-Wyrwicka M., Werblan-Jakubiec H. – Ciekawa biologia cz. 1, 2, 3 i 4. WSiP.
 - Jerzmanowski A. (red.) – Biologia XXI, cz. 1 i 2. WSiP.
 - Lewiński W. Prokop J. – Biologia 1, 2. Wydawnictwo Pedagogiczne OPERON.
 - Roberts M. – Biologia t. 1 i 2. Wydawnictwo Szkolne PWN.

Opracowanie:
Alicja Kasińska

KONKURS CHEMICZNY

Cele konkursu:

1. Rozwijanie zainteresowań chemicznych uczniów i motywowanie ich do poszerzania wiedzy i umiejętności.
2. Uświadomienie znaczenia wiedzy chemicznej w życiu codziennym i działalności człowieka.
3. Kształcenie umiejętności dostrzegania i przewidywania wpływu substancji chemicznych na środowisko naturalne i zdrowie człowieka.
4. Stwarzanie uczniom okazji do sprawdzania własnego poziomu wiedzy i umiejętności w zakresie chemii.

Uczestnicy konkursu powinni wykazać się

opanowaniem treści:

- zawartych w podstawie programowej nauczania chemii w gimnazjum oraz podstawie programowej ścieżek edukacyjnych – ekologicznej i prozdrowotnej,
- rozszerzających zakres wiadomości zawarty w podstawie programowej - podanych w niniejszym programie merytorycznym konkursu (zapisanych pogrubioną czcionką).

umiejętnościami:

- posługiwania się informacjami z różnych źródeł,
- interpretowania wykresów, tabel, schematów, rysunków,
- wyjaśniania terminów, pojęć, procesów chemicznych,
- wykorzystywania posiadanej wiedzy do projektowania doświadczeń chemicznych oraz formułowania obserwacji i wniosków dotyczące ich przebiegu,
- przedstawiania za pomocą rysunków i modeli procesów chemicznych,
- stosowania i interpretowania symboli, wzorów i równań reakcji chemicznych,
- wykorzystywania poznanych praw chemicznych przy rozwiązywaniu zadań obliczeniowych i problemowych,
- wykonywania obliczeń stechiometrycznych.

I. ETAP SZKOLNY

Pisemny test składający się z zadań otwartych i zamkniętych sprawdzających wiadomości i umiejętności dotyczące:

- teorii atomistyczno – cząsteczkowej i jej wykorzystanie do interpretowania procesów chemicznych,
- właściwości i zastosowania pierwiastków,
- szeregu aktywności metali,
- występowania w przyrodzie, właściwości i zastosowania związków nieorganicznych,
- przemian fizycznych i chemicznych związków nieorganicznych,
- procesów powstawania mieszanin i różnych sposobów ich rozdzielania,
- budowy atomów, izotopów,
- promieniotwórczości – źródeł promieniowania jądrowego i jego skutków,
- wiązań chemicznych – atomowe, jonowe, **atomowe spolaryzowane**,
- korzystania z układu okresowego pierwiastków chemicznych,
- obliczeń chemicznych z wykorzystaniem masy atomowej i cząsteczkowej, stosunków stechiometrycznych w związkach chemicznych i reakcjach chemicznych, prawa stałości składu, prawa zachowania masy, rozpuszczalności, stężenia procentowego roztworów.

II. ETAP OKRĘGOWY

Pisemny test składający się z zadań otwartych i zamkniętych, w którym zakres wiadomości i umiejętności z I etapu zostanie poszerzony o zagadnienia dotyczące:

- dysocjacji jonowej, odczynu roztworów kwasów, zasad i **sol** (**hydroliza soli**),
- skali pH w ujęciu jakościowym,
- reakcji jonowych,
- budowy i właściwości węglowodorów nasyconych i nienasyconych,
- surowców energetycznych: gazu ziemnego, ropy naftowej, węgla kopalnych,
- otrzymywania i zastosowania tworzyw sztucznych,
- **obliczeń z wykorzystaniem pojęcia mola, masy molowej i objętości molowej gazów w warunkach normalnych.**

III. ETAP WOJEWÓDZKI

Pisemny test składający się z zadań otwartych i zamkniętych, w którym zakres wiadomości i umiejętności z I i II etapu zostanie poszerzony o zagadnienia dotyczące:

- pochodnych węglowodorów – alkoholi, kwasów karboksylowych, mydeł, estrów,
- najważniejszych związków w organizmach żywych – tłuszczów, węglowodanów i białek (**glicyna i alanina jako przykłady aminokwasów, równania reakcji kondensacji aminokwasów, wiązanie peptydowe**),
- działania niektórych substancji na organizm człowieka (leki, alkohole, narkotyki, trucizny),
- przyczyn i skutków niepożądanych zmian zachodzących w atmosferze, hydrosferze i litosferze,
- **obliczeń związanych ze stężeniem molowym roztworów, przeliczaniem stężeń.**

Literatura:

- 1) Podręczniki chemii do gimnazjum i wybrane tematy z podręczników do szkół ponadgimnazjalnych (rozszerzające wiadomości uczniów o wskazane powyżej zagadnienia).

- 2) Zbiory zadań z chemii dla uczniów gimnazjum.
- 3) Zbiory zadań z chemii dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych (wybrane działy).
- 4) „Zielone zadania” – M. Koszmider, G. Kazanecka.
- 5) „Tajemnice powietrza i wody” – K. Łopata i inni.
- 6) „Tajemnice gleby” – K. Łopata i inni.

Opracowanie:

Elżbieta Bytniewska-Rozwód

KONKURS FIZYCZNY

Cele konkursu:

- Rozwinięcie i rozszerzenie, dla zainteresowanych i uzdolnionych uczniów, zakresu wiedzy i umiejętności przewidzianych w kształceniu ogólnym z fizyki i astronomii w gimnazjum.
- Kształtowanie i doskonalenie takich cech charakteru uczniów jak systematyczność, rzetelność, dociekliwość i upór w dążeniu do celu.
- Ukazanie użyteczności wiedzy fizycznej w życiu codziennym i związków fizyki z innymi dziedzinami działalności człowieka.

W rozwiązywaniu zadań konkursowych uczeń powinien wykazać się

opanowaniem treści:

- zawartych w podstawie programowej nauczania fizyki i astronomii w gimnazjum,
- rozszerzających podstawę programową, wskazanych w regulaminie konkursu;

umiejętnościami:

- czytania ze zrozumieniem **tekstu fizycznego, również popularno – naukowego**;
- analitycznego myślenia podczas rozwiązywania jakościowych i ilościowych zadań fizycznych (**zamkniętych i otwartych**);
- interpretowania wykresów, tabel, schematów, rysunków;
- sporządzania wykresów zależności pomiędzy wielkościami fizycznymi;
- posługiwania się językiem matematyki w rozwiązywaniu zadań fizycznych;
- obserwowania oraz opisywania zjawisk i procesów fizycznych występujących w życiu codziennym i w przyrodzie;
- stosowania praw, zasad, teorii do wyjaśniania zjawisk i procesów fizycznych;
- projektowania doświadczeń i obserwacji fizycznych;
- stawiania hipotez i formułowania wniosków;
- przeliczania i stosowania jednostek miar układu SI oraz używanych w technice.

Program merytoryczny konkursu

I. Etap szkolny

- Kinematyka i dynamika
 - ruch prostoliniowy jednostajny, jednostajnie przyspieszony (także z szybkością początkową) oraz jednostajnie opóźniony;
 - wykresy $s(t)$, $V(t)$, $a(t)$ (ich analiza, interpretacja oraz sporządzanie);
 - wzory $V = \frac{s}{t}$, $a = \frac{\Delta V}{t}$; $s = \frac{at^2}{2}$;
 - droga jako pole pod wykresem $V(t)$;
 - szybkość średnia;
 - stosunek dróg przebytych **po** i **w** kolejnych sekundach ruchu;
 - spadek swobodny i rzut pionowy;
 - szybkość a prędkość;
 - prędkość względna i wypadkowa (składanie ruchów wzdłuż tego samego kierunku);

- działania na wektorach (dodawanie, odejmowanie, składanie i rozkładanie na składowe), obliczenia także z wykorzystaniem twierdzenia Pitagorasa;
- zasady dynamiki Newtona (II zas. dyn. w postaci $\vec{a} = \frac{\vec{F}_w}{m}$);
- obliczenia z wykorzystaniem wykresów zależności np. przyspieszenia od siły, pędu od czasu, siły od czasu,
- obliczanie przyspieszenia układów ciał;
- masa a ciężar ciała;
- ruch z uwzględnieniem sił oporu, siła tarcia $T = fF_N$, współczynnik tarcia;
- siła sprężystości $F = kx$; współczynnik sprężystości;
- ruch jednostajny po okręgu – prędkości liniowa, okres obiegu, częstotliwość, przyspieszenie dośrodkowe i siła dośrodkowa, (wzory: $V = \frac{2\pi r}{T}$, $T = \frac{t}{n}$, $f = \frac{1}{T}$, $a = \frac{V^2}{r}$, $F = \frac{mV^2}{r}$);
- pęd i zasada zachowania pędu na przykładzie zjawiska odrzutu i zderzeń niesprężystych (zderzenia obiektu ruchomego z nieruchomym i dwóch ruchomych także poruszających się na wprost siebie);
- Elementy astronomii i kosmonautyki
 - prawo powszechnego ciążenia ($F = G \frac{Mm}{r^2}$);
 - odległości w astronomii: 1 AU, rok świetlny;
 - Układ Słoneczny: planety i inne ciała niebieskie: planetoidy, meteoryty, meteory, meteoroidy, komety;
 - I, II, III prawo Keplera (jakościowo);
 - I prędkość kosmiczna, ($V_I = \sqrt{G \frac{M}{R}}$), wartości I i II pr. kosmicznej dla Ziemi, sztuczne satelity;
 - fazy Księżyca, zaćmienie Księżyca i Słońca;
- Praca, moc, energia mechaniczna
 - praca mechaniczna i moc, jednostki w SI a także kilowatogodzina i koń mechaniczny;
 - obliczanie pracy w tym także z uwzględnieniem siły tarcia i w sytuacji gdy wartość siły ulega zmianie (z pola pod wykresem $F(s)$);
 - rodzaje energii mechanicznej, zmiany energii $\Delta E = W$;
 - zasada zachowania energii mechanicznej;
 - maszyny proste: dźwignia dwustronna i jednostronna, bloczek nieruchomy, bloczek ruchomy, kołowrót (wzory na równowagę dla tych maszyn prostych, schematy maszyn), równia pochyła (z rozkładem sił działających na ciało na niej umieszczone, ale bez stosowania funkcji trygonometrycznych – wykorzystując podobieństwo trójkątów), obliczanie pracy wykonanej przy wykorzystaniu maszyn prostych;
- Właściwości materii
 - własności ciał stałych, cieczy i gazów;
 - znajomość cząsteczkowej budowy ciał, oddziaływań międzycząsteczkowych, warunku zwilżania, menisku wklęsłego i wypukłego, napięcie powierzchniowe (jakościowo);
 - gęstość substancji;
 - zmiany stanów skupienia materii;
 - rozszerzalność temperaturowa ciał (liniowa i objętościowa), anomalna rozszerzalność wody.

II. Etap okręgowy

Obowiązuje zakres materiału określony dla etapu szkolnego, a ponadto:

- Energia w zjawiskach cieplnych
 - przemiany energetyczne z uwzględnieniem zmian energii wewnętrznej;

- pierwsza zasada termodynamiki ($\Delta E_w = Q + W$) oraz szczególne przypadki, w których $\Delta E_w = W$ lub $\Delta E_w = Q$;
 - stosowanie wzorów $Q = mc_w \Delta T$, $Q = mc$ (ciepło topnienia, krzepnięcia, parowania, skraplania a także ciepło spalania);
 - obliczanie energii mechanicznej wystarczającej do dokonania się przemiany cieplnej (np. stopienia danej masy ciała);
 - wykresy zależności $T(t)$, $Q(t)$, $T(Q)$;
 - bilans cieplny;
 - sposoby przekazywania energii cieplnej - przewodnictwo, konwekcja i promieniowanie.
- Ciśnienie
- parcie, ciśnienie (jednostki w SI oraz atmosfera techniczna);
 - prawo Pascala, prasa hydrauliczna;
 - ciśnienie atmosferyczne i hydrostatyczne;
 - prawo Bernoulliego (jakościowo);
 - równowaga cieczy w naczyniach połączonych, obliczanie gęstości lub wysokości słupa cieczy z warunku równowagi w naczyniach połączonych;
 - siła wyporu, prawo Archimedesza (jakościowo i ilościowo);
 - warunki pływania ciał (tonie, pływa wewnątrz, pływa częściowo zanurzone);
- Drgania i fale mechaniczne
- ruch drgający i wielkości opisujące go (amplituda, okres, częstotliwość);
 - charakterystyka ruchu drgającego (zmiany szybkości, przyspieszenia, wypadkowej sił działających na ciało wykonujące ruch drgający);
 - wahadło matematyczne, stosowanie wzoru $T = 2\pi \sqrt{\frac{l}{g}}$;
 - rezonans mechaniczny;
 - fale mechaniczne, rodzaje fal, związek $V = \lambda f$;
 - dyfrakcja fal (jakościowo);
 - interferencja, warunek na wzmocnienie i wygaszenie fal;
 - fale dźwiękowe, cechy dźwięku, infra- i ultradźwięki, zjawisko echa i pogłosu;

I. Etap wojewódzki

Obowiązuje zakres materiału określony dla etapu rejonowego, a ponadto:

- Elektrostatyka
 - ładunki elektryczne i ich oddziaływanie, ładunek ciała a ładunek elementarny;
 - elektryczna budowa materii, przewodniki i izolatory;
 - sposoby elektryzowania ciał, uziemianie ciał;
 - zasada zachowania ładunku;
 - przewidywanie i wyjaśnianie zachowania się listków elektroskopu;
 - prawo Coulomba ($F = k \frac{q_1 q_2}{r^2}$);
 - pole elektrostatyczne;
 - ruch cząstki naładowanej w polu elektrostatycznym (wzdłuż linii pola);
 - praca jednorodnego pola elektrostatycznego a napięcie elektryczne;
 - zmiana energii cząstki naładowanej pod wpływem pola elektrostatycznego.
- Prąd elektryczny
 - obwód prądu stałego, źródła napięcia, schematy elektryczne;
 - prawo Kirchhoffa, prawo Ohma dla odcinka obwodu ($R = \frac{U}{I}$), opór elektryczny ($R = \rho \frac{l}{S}$);

- szeregowo, równoległe i mieszane łączenie oporów;
- praca i moc prądu elektrycznego, przemiany energii elektrycznej w inne rodzaje energii np. energię cieplną, mechaniczną, związek mocy z oporem, napięciem;
- sprawność urządzeń elektrycznych;
- Elektromagnetyzm
 - pole magnetyczne magnesu stałego, Ziemi, linie pola magnetycznego i ich zwrot;
 - pole magnetyczne wokół przewodnika z prądem (określanie zwrotu linii dla przewodnika prostoliniowego, kołowego, zwojnicy);
 - siła elektrodynamiczna ($F = BIl$),
 - stosowanie reguły lewej dłoni do określenia zwrotu siły elektrodynamicznej, indukcji magnetycznej $\vec{B}$ lub przepływu prądu;
 - cząstka naładowana w polu magnetycznym;
 - prąd indukcyjny i sposoby jego wzbudzania, reguła Lenza;
 - wytwarzanie i przesyłanie energii elektrycznej;
 - zasada działania transformatora, zastosowania, przekładnia;
 - widmo fal elektromagnetycznych, właściwości fal elektromagnetycznych;
- Optyka
 - prawo załamania światła, współczynnik załamania, szybkość rozchodzenia się światła w ośrodku, prawo odbicia światła, kreślenie biegu promieni;
 - konstrukcja powstawania obrazów w zwierciadle płaskim, w zwierciadłach sferycznych wklęsłych i wypukłych oraz w soczewkach skupiających i rozpraszających, cechy obrazów;
 - równanie zwierciadła i soczewki $\frac{1}{x} + \frac{1}{y} = \frac{1}{f}$ (dla zwierciadła $f = \frac{r}{2}$), powiększenie $p = \frac{h'}{h} = \frac{y}{x}$;
 - zdolność skupiająca soczewki $Z = \frac{1}{f}$ i jej jednostka;
 - dalekowzroczność, krótkowzroczność i korekta tych wad;
 - rozszczepienie światła białego, widzenie barwne, filtry, mieszanie barw (jakościowo),
 - dyfrakcja i interferencja światła (jakościowo);
 - pojęcie fotonu, energia fotonu;
 - zjawisko fotoelektryczne i jego zastosowanie, wzór Einsteina – Millikana $E_f = W + E_k$;
- Fizyka jądrowa.
 - budowa atomu i jądra atomowego (skład, izotopy);
 - promieniowanie jądrowe α , β^- , γ (schemat przemiany, własności, zastosowanie, szkodliwość – ochrona przed promieniowaniem);
 - krzywa rozpadu promieniotwórczego, czas połowicznego rozpadu;
 - deficyt masy (jakościowo), zasada równoważności energii i masy, $E = \Delta mc^2$;
 - reakcje syntezy i rozszczepienia jąder atomowych jako źródło energii jądrowej (jakościowo).

Literatura:

1. Podręczniki do nauczania fizyki i astronomii w gimnazjum wydawnictw: ZamKor, OPERON, GWO, WSiP i inne.
2. R. Subieta „Zbiór zadań z fizyki dla gimnazjum”, WSiP.
3. J. Salach, B. Sagnowska „Zbiór zadań z fizyki dla uczniów gimnazjum i liceum profilowanego”, Wyd. ZamKor.
4. M. Chyla, K. Chyla „Zbiór prostych zadań z fizyki dla uczniów gimnazjum”, Wyd. DEBIT.
5. L. Bober „Fizyka. Zbiór zadań dla gimnazjum”, Wyd. ŻAK
6. H. Kaczorek, Z. Słótko „Zadania z fizyki dla szkoły podstawowej”, WSiP.

7. U. Ilczuk, E. Kurek „Konkursy z fizyki - wybór zadań”, WSiP.
8. J. Niemiec, J. Wójcicka „Zadania konkursowe dla uczniów gimnazjum” Wyd. ZamKor, Biblioteka nauczyciela fizyki, Zeszyt 6.

Opracowała:
Iwona Cisowska

KONKURS MATEMATYCZNY

Założenia ogólne i cele konkursu matematycznego:

- Rozbudzanie i rozwijanie wśród uczniów zainteresowań matematyką.
- Wyrabianie umiejętności rozwiązywania nietypowych problemów matematycznych.
- Motywowanie uczniów do samodzielnego poszerzania swoich wiadomości.
- Podnoszenie poziomu stosowania wiedzy matematycznej.
- Stworzenie uczniom zainteresowanym matematyką szansy na konfrontację swoich możliwości z możliwościami innych uczniów.
- Poszukiwanie, a następnie promowanie, uczniów utalentowanych matematycznie.
- Promowanie szkół i poszczególnych nauczycieli osiągających sukcesy w pracy z uczniem uzdolnionym.

Program merytoryczny konkursu

I. Etap szkolny

1. Arytmetyka

- Liczby całkowite: podzielność, dzielenie z resztą, NWW, NWD, prawa działań.
- Ułamki zwykłe i dziesiętne: zamiana, porównywanie, działania.
- Obliczenia procentowe: zadania, obliczenia bankowe, diagramy, promile.
- Zadania na prędkość, drogę i czas – przeliczanie jednostek.
- Stopy, syropy, roztwory – zadania.
- Przybliżenia liczbowe: reguły zaokrąglania, ułamek okresowy, zamiana.
- Potęga o wykładniku całkowitym: twierdzenia, działania.
- Pierwiastek arytmetyczny: twierdzenia, wyłączanie czynnika przed i włączanie czynnika pod znak pierwiastka, pozbywanie się niewymierności w mianowniku, działania na pierwiastkach.
- Liczby dodatnie, ujemne i zero – działania, wartość bezwzględna liczby.
- Stosunek i proporcjonalność: własności stosunku i proporcji, zastosowanie do zadań tekstowych.

2. Wyrażenia algebraiczne

- Budowanie wyrażeń algebraicznych, wartość liczbową w. a.
- Jednomian i suma algebraiczna – działania.
- Wzory skróconego mnożenia: $(a \pm b)^2 = \dots$, $(a + b)(a - b) = \dots$
- Rozkładanie sum algebraicznych na czynniki.
- Ułamek algebraiczny: dziedzina określoności, skracanie, rozszerzanie, działania.
- Dziedzina wyrażenia postaci: $\sqrt{W(x)}$ (proste przypadki).

3. Równania i nierówności

- Rozwiązywanie równań i nierówności I stopnia z jedną niewiadomą.
- Ilustracja rozwiązywania nierówności na osi liczbowej.
- Równanie sprzeczne i tożsamościowe.
- Zastosowanie równań i nierówności do zadań tekstowych.

4. Funkcje

- Układ współrzędnych prostokątnych: wyznaczanie zbiorów punktów, których współrzędne spełniają zadane warunki.
- Pojęcie funkcji: dziedzina, zbiór wartości, wykres funkcji, własności, miejsca zerowe, monotoniczność.
- Wielkości wprost i odwrotnie proporcjonalne – wykresy.
- Funkcja liniowa – zadania.
- Funkcja kawałkami liniowa: wykres, wyznaczanie własności.

5. Figury geometryczne

- Wielokąty: trójkąty, czworokąty: kwadraty, prostokąty, równoległoboki, romby, trapezy, deltoidy – klasyfikacja, własności, obwody i pola powierzchni.
- Twierdzenie Pitagorasa i twierdzenie odwrotne – zastosowania w zadaniach.
- Twierdzenie Talesa (proste, odwrotne i rozszerzone) – zastosowania w zadaniach.
- Okrąg i koło, figury w kole: kąt środkowy i kąt wpisany – twierdzenia, ramiona kąta styczne do okręgu – twierdzenia, wielokąt wpisany w okrąg i opisany na okręgu.
- Pole koła i długość okręgu, długość łuku i pole wycinka koła.

6. Przekształcenia geometryczne

- Symetria osiowa i środkowa. Oś symetrii i środek symetrii figury.
- Symetria w układzie współrzędnych.
- Figury przystające. Cechy przystawiania trójkątów: zadania konstrukcyjne i zadania na dowodzenie.
- Jednokładność. Kreślenie figur jednokładnych, własności, zadania rachunkowe.
- Figury podobne. Cechy podobieństwa trójkątów. Zadania rachunkowe i zadania na dowodzenie.
- Skala i plan.

7. Dowodzenie twierdzenia

- Wyróżnienie założenia i tezy.
- Dowodzenie prostych twierdzeń o treści algebraicznej i geometrycznej.

8. Graniastosłupy i ostrosłupy

- Prostopadłościan, sześciąt, graniastosłup i ostrosłup – opis, klasyfikacja, siatka.
- Przekroje wielościanów. Linie przekroju na siatce.
- Pola powierzchni i objętości wielościanów – zadania.

II. Etap okręgowy

Obowiązuje zakres materiału określony dla etapu szkolnego, a ponadto:

1. Potęga o wykładniku wymiernym – związek $a^{\frac{m}{n}} = \sqrt[n]{a^m}$
2. Równania kwadratowe niezupełne: np.: $x^2 - 4 = 0$ lub $x^2 - 3x = 0$.
3. Równania i układy równań z dwiema i większą liczbą niewiadomych. Rozwiązalność układów równań liniowych.
4. Układy nierówności z jedną i z dwiema niewiadomymi – ilustracja graficzna.
5. Wykresy i własności innych funkcji: $y = x^2 + b$, $y = \frac{a}{x}$, $y = |x| + b$, $y = \sqrt{x}$ oraz nierówności.

III. Etap wojewódzki

Obowiązuje zakres materiału określony dla etapu II, a ponadto:

1. Równania i nierówności z wartością bezwzględną.
2. Badanie własności i kreślenie wykresów funkcji z wartością bezwzględną.
3. Wektor w układzie współrzędnych. Przesunięcie wykresu funkcji o dany wektor.
4. Przedziały liczbowe. Suma, różnica i część wspólna przedziałów.
5. Ilustracja układów równań i nierówności typu:

$\begin{cases} xy > 2 \\ y < 2 \end{cases}$ $\begin{cases} y \geq x^2 \\ y \leq 0 \end{cases}$ $\begin{cases} y \geq |x| - 3 \\ y + x \leq 3 \end{cases}$ $\begin{cases} x + y = 0 \\ xy = 1 \end{cases}$ $\begin{cases} xy = -1 \\ x + y = 0 \end{cases}$ $\begin{cases} xy = 4 \\ x = 1 \end{cases}$ oraz odczytywanie z wykresów ilości ich rozwiązań.

6. Kreślenie wykresów funkcji: $y = |f(x)|$, $y = -f(x)$, $y = f(x - p)$, $y = f(x) + q$, $y = f(x - p) + q$, gdy dany jest wykres funkcji $f(x)$
7. Bryły obrotowe: pola powierzchni i objętości brył obrotowych: walec, stożek, kula – zadania.
8. Gromadzenie, opracowywanie, ilustrowanie i interpretacja danych statystycznych.
9. Doświadczenia losowe, intuicyjne pojęcie prawdopodobieństwa, badanie szans na zajście zdarzenia losowego.

Narzędzia pomiaru dydaktycznego:

1. Na każdym etapie narzędziem pomiarowym będzie test, w którym mogą wystąpić wszystkie typy zadań otwartych tzn. krótkiej odpowiedzi, rozszerzonej odpowiedzi i z luką oraz zadań zamkniętych tzn. wielokrotnego wyboru, prawda – fałsz i na dobieranie.
2. W każdym kolejnym etapie stopień trudności zadań będzie wzrastał.

Literatura podstawowa i pomocnicza:

1. Podręczniki i zbiory zadań do nauki matematyki, zatwierdzone przez MEN do nauczania w gimnazjum.
2. Zbiór zadań dla Asa-kl. I-III gimnazjum.
3. K. Dworecka, Z. Kochanowski - Konkursy matematyczne - wybór zadań - WSiP.
4. Z. Krawcewicz. - Zadania dla uczniów uzdolnionych matematycznie - WSiP.
5. T. Gardiner – Matematyczne potyczki cz. I – wyd. Nowa Era. Warszawa 2001
6. Z. Bobiński, P. Nodzyński – Liga zadaniowa – wyd. Aksjomat Toruń 2004
7. Jędrzejewicz - Bukiety matematyczne dla gimnazjum. Zadania przygotowujące do konkursów, Gdańskie Wydawnictwo Oświatowe
8. W. Bednarek - Konkurs matematyczny w gimnazjum – przygotuj się sam - wyd. Nowik, Opole 2003
9. W. Bednarek. - 100 zadań na celujący. - „ANNAŁ” Łódź.
10. R. Uliasz, B. Kamińska – Matematyka na co dzień – po co ja się tego uczę w gimnazjum – wyd. Nowik, Opole 2000
11. M. Bury, A. Kałuża - Trening przed zawodami matematycznymi. - WSiP
12. H. Pawłowski – Olimpiady i konkursy matematyczne – wyd. Tutor, Toruń 2002
13. Rybak – Matematyka w zastosowaniach- wyd. Podkowa, - Gdańsk 2001
14. E. Łozińska- Zbiór zadań konkursowych z matematyki dla gimnazjum, - Wyd. Nowik

Opracowanie:

Maciej Kołodziejczyk

KONKURS HISTORYCZNY

Cele konkursu:

- Rozwijanie i pogłębianie zainteresowań przeszłością, zachodzącymi w niej procesami i wydarzeniami.
- Pogłębianie i umacnianie postaw patriotycznych i obywatelskich.
- Motywowanie uczniów do samodzielnego pogłębiania wiedzy i umiejętności z historii i wiedzy o społeczeństwie.
- Rozwijanie umiejętności poszukiwania, porządkowania i wykorzystywania wiedzy z różnych źródeł informacji.

Uczniowie biorący udział w Konkursie Historycznym winni wykazać się gruntownym opanowaniem treści zawartych w podstawie programowej z zakresu historii i wiedzy o społeczeństwie (moduł wychowanie obywatelskie). W zestawach zadań na poszczególne etapy konkursu mogą wystąpić treści właściwe ścieżkom edukacyjnym realizowanym w gimnazjum: regionalnej, filozoficznej, europejskiej, śródziemnomorskiej.

Rozwiązania poszczególnych zadań będą wymagały zastosowania wiedzy i umiejętności w kontekście problemowym (kategorie taksonomiczne C, D).

Zadania konkursowe mogą być zgrupowane wokół jednej idei problemu lub procesu historycznego.

Program merytoryczny konkursu

Etap szkolny

Historia Polski obejmująca okres od powstania państwa polskiego do jego upadku (1795 r.).
Historia powszechna obejmująca okres od Starożytności do końca XVIII.

Pisemny test zbudowany z różnych typów zadań sprawdzający wiedzę i umiejętności ucznia:

- biegła znajomość dat, pojęć, wydarzeń i postaci historycznych,
- umiejętność poprawnego umieszczania wydarzeń w porządku chronologicznym,
- ujmowanie treści historycznych w związki przyczynowo-skutkowe,
- umiejętność dostrzegania związków między wydarzeniami z historii Polski a wydarzeniami z historii powszechnej.

Etap okręgowy

Historia Polski obejmująca okres od powstania państwa polskiego do 1918 r.
Historia powszechna obejmująca okres od Starożytności do 1918 r.

Pisemny test zbudowany z różnych typów zadań otwartych służący sprawdzaniu wiedzy i umiejętności wymaganych w etapie szkolnym oraz:

- analiza i interpretacja źródeł historycznych,
- lokalizowanie czasowo-przestrzenne wydarzeń z wykorzystaniem osi czasu, map, wykresów i tabel,
- łączenie wiedzy uzyskanej z różnych źródeł informacji.

Etap wojewódzki

Obejmuje pełny zakres wiedzy i umiejętności wskazany w podstawie programowej.

Pisemny test zbudowany z różnych typów zadań służący sprawdzeniu wiedzy i umiejętności wymaganych w etapie szkolnym i okręgowym, a ponadto:

- ocenianie faktów i wydarzeń historycznych,
- sporządzanie wykresów, diagramów, planów.

Literatura dla ucznia:

1. Podręczniki i zeszyty ćwiczeń dla gimnazjum dopuszczone do użytku szkolnego przez MEN.
2. Atlas Historyczny dla gimnazjum. Wydawnictwo DEMART.
3. Atlas Historyczny dla gimnazjum. Wydawnictwo PPWK.
4. Historia. Zeszyt ćwiczeń na mapach konturowych. Wydawnictwo DEMART.

*Opracowała:
Zofia Patorska*

KONKURS JĘZYKA FRANCUSKIEGO

Celem konkursu jest motywowanie uczniów do samodzielnego pogłębiania wiedzy w zakresie języka francuskiego, znajomości kultury i spraw życia codziennego Francji.

Zakres tematyczny konkursu

1. Ja i życie rodzinne
 - Ja i moja rodzina
 - Opis osoby
 - Opis domu
 - Czynności dnia codziennego
 - Moje miasto
 - Uroczystości rodzinne
2. Czas wolny
 - Zainteresowania, pasje, hobby
 - Sport
 - Zakupy
 - Życie kulturalne
3. Moja szkoła
 - Organizacja pracy w szkole
 - Przedmioty
 - Przyjaciele
4. Czas
 - Pory roku, miesiące, dni tygodnia
 - Data, godzina
 - Określenie wieku
5. Podróże
 - Sposoby podróżowania
 - Miejsca turystyczne we Francji
6. Geografia Francji
7. Paryż i jego zabytki
8. Święta i uroczystości we Francji

Zakres wymagań

Zadania konkursowe obejmują wiedzę i umiejętności zawarte w programie nauczania języka francuskiego w gimnazjum.

I Etap szkolny – forma pisemna

1. Test leksykalno-gramatyczny.
2. Rozumienie tekstu czytanego.
3. Wypowiedź pisemna w formie listu.

II Etap okręgowy – forma pisemna

1. Test leksykalno-gramatyczny.
2. Rozumienie tekstu czytanego.
3. Wypowiedź pisemna w formie listu lub opowiadania.
4. Test wiedzy o Francji.

III Etap wojewódzki – forma pisemna

1. Test leksykalno-gramatyczny.
2. Rozumienie tekstu ze słuchu.
3. Rozumienie tekstu czytanego.
4. Wypowiedź pisemna (150-180 słów).
5. Test wiedzy o Francji.

*Opracowała :
Marlena Decert*

KONKURS JĘZYKA ROSYJSKIEGO

Celem konkursu jest rozbudzenie i pielęgnowanie zainteresowań językiem i kulturą rosyjską, motywowanie uczniów do samodzielnego pogłębiania wiedzy i umiejętności z zakresu języka rosyjskiego oraz umacnianie wiary we własne siły i umożliwienie osiągnięcia sukcesu.

Zakres tematyczny konkursu

1. Ja i życie rodzinne
 - Ja i moja rodzina
 - Dane osobowe, zawieranie znajomości
 - Informacje o moim domu
 - Czynności dnia codziennego
 - Moja miejscowość
 - Urodziny, imieniny moich bliskich
 - Święta religijne polskie i rosyjskie
2. Moja szkoła

- Ulubione przedmioty, plan lekcji
 - Mój nauczyciel
 - Moi rówieśnicy
3. Czas
 - Pory roku, miesiące, dni tygodnia
 - Data godzina
 - Określenie wieku
 4. Zainteresowania
 - Hobby, pasje
 - Sport, komputer
 - Organizacja życia kulturalnego (wystawy, muzea, koncerty, TV, kino, teatr)
 - Podstawowe zakupy
 5. Moje podróżowanie
 - turystyka, podróż (dworzec kolejowy, lotnisko)
 - regiony turystyczne Rosji
 - regiony turystyczne Polski
 - miasta: Warszawa, Kraków, Moskwa, Sankt Petersburg

Zakres wymagań

Zadania konkursowe obejmują wiedzę i umiejętności zawarte w programach nauczania:

DKW- 4014- 156/99, DKW- 4014- 266/99, DKW- 40180/00,
DKW-4014-98/00,DKW- 4014-70/01.

I Etap szkolny- forma pisemna

1. Zadania leksykalno-gramatyczne, komunikacyjne i realioznawcze.
2. Zadania na rozumienie krótkiego czytanego tekstu.

II Etap okręgowy-forma pisemna

1. Zadania na formułowanie dłuższych i krótszych wypowiedzi pisemnych (list, notatka, opowiadanie).
2. Zadania sprawdzające umiejętność czytania ze zrozumieniem.

III Etap wojewódzki-forma pisemna i ustna

1. Zadania leksykalno- gramatyczne, komunikacyjne i realioznawcze.
2. Zadania sprawdzające umiejętność rozumienia ze słuchu.
3. Wypowiedź na jeden wylosowany przez uczestnika temat z zakresu podanej wcześniej tematyki.

Literatura:

1. Józefa Boczula, Inessa Wierieszczagina- „Gry i zabawy na lekcjach języka rosyjskiego” W-wa 1999 WSiP.
2. J. Tymińska- „Pierwyje szagi”- WSiP W-wa.

3. Wł. Figarski-, W szkolu 1” 2 i 3 W-wa WSiP.
4. Wł. Figarski- „W Moskwu 1” i 2 WSiP W-wa 2000.
5. W. Gorczyca, B. Lipska- Gorczyca „Russkij jazyk po nowomu” REA W-wa.
6. N. Kowalska, D. Samek- „Wołszebnaja azbuka 1”2 i 3 REA.
7. J. Chmielewska, K. Grabarczyk, M. Szacherska- „Прогулка” wyd. „Juka” W-wa.
8. I. Danecka, B. Chlebda „Классно!” wyd. Sz. PWN.

*Opracowała:
Grażyna Polakowska*

KONKURS JĘZYKA NIEMIECKIEGO

Celem konkursu jest:

- zainteresowanie uczniów nauką języka niemieckiego,
- mobilizowanie uczniów do samodzielnej, systematycznej pracy,
- rozwijanie umiejętności wykorzystywania przez uczniów różnego rodzaju źródeł informacji,
- doskonalenie umiejętności językowych poprzez osiągnięcie przez uczniów kompetencji komunikacyjnej i językowej,
- zainteresowanie uczniów kulturą niemieckiego obszaru językowego oraz pogłębianie wiedzy w tym zakresie,
- kształtowanie postawy otwartości wobec zjawisk interkulturowych, tolerancji i akceptacji wobec odmienności kulturowej,
- uświadomienie użyteczności poznawanych treści i opanowywanych umiejętności.

Zakres wymaganej wiedzy i umiejętności

- Treści zadań konkursowych są zgodne z założeniami podstawy programowej i uwzględniają wiedzę i umiejętności objęte programami nauczania języka niemieckiego dla trzeciego etapu edukacyjnego zatwierdzonymi przez MEN.
- Zadania konkursowe sprawdzają także wiadomości i umiejętności zapisane w trzech obszarach standardów wymagań egzaminacyjnych.
- Treści zadań konkursowych odpowiadają tematyce stanowiącej podstawę zadań egzaminacyjnych.

Forma zadań konkursowych

I. Etap szkolny obejmuje:

- test leksykalno-gramatyczny
- zadania komunikacyjne w zakresie sytuacji objętych programami nauczania
- zadania sprawdzające umiejętność czytania ze zrozumieniem
- zadania zawierające aspekty interkulturowe i realioznawcze

II. Etap okręgowy

Zadania i ich forma tak, jak w eliminacjach szkolnych, dodatkowo:

- zadania sprawdzające umiejętność redagowania dłuższych i krótszych wypowiedzi pisemnych.

III. Etap wojewódzki

Część pisemna – test obejmujący:

- zagadnienia leksykalno-gramatyczne
- zagadnienia kulturowe oraz realioznawcze
- zadania komunikacyjne
- zadania sprawdzające umiejętność rozumienia ze słuchu
- zadania sprawdzające umiejętność czytania ze zrozumieniem.

Część ustna – zadania sytuacyjne wokół następujących kręgów tematycznych:

- kontakty międzyludzkie
- czynności dnia codziennego
- środowisko bliższe i dalsze
- zainteresowania
- media i komunikacja

Literatura

- ◆ Podręczniki i książki ćwiczeń przeznaczone dla szkół gimnazjalnych i dopuszczone do użytku szkolnego przez MEN.
- ◆ Materiały pomocnicze typu:
 - repetytorium z gramatyki,
 - słowniki tematyczne i inne
- ◆ Zagadnienia z zakresu realioznawstwa:
 - informatory,
 - internet,
 - wydawnictwa encyklopedyczne
 - i inne

Opracowanie:

Grażyna Wójcik-Josicz

Justyna Góra

KONKURS JĘZYKA ANGIELSKIEGO

I. Cele konkursu:

1. rozbudzanie wśród uczniów zainteresowania językiem angielskim oraz motywowanie ich do dalszego samodzielnego pogłębiania wiedzy i umiejętności językowych,
2. wzbogacenie wiedzy o kulturze, historii, literaturze, geografii i sprawach życia codziennego krajów angielskiego obszaru językowego,
3. wyłonienie uczniów uzdolnionych językowo oraz wspieranie ich w nauce i praktycznym wykorzystywaniu zdobytej przez nich wiedzy i nabytych umiejętności,

4. motywowanie szkół do podejmowania działań do pracy z uczniem zdolnym,
5. kształtowanie postawy tolerancji w stosunku do przedstawicieli innych narodów i kultur.

II. Zakres tematyczny konkursu

1. Ludzie - np. dane personalne, wygląd zewnętrzny, cechy charakteru, uczucia i emocje, zainteresowania, zawody.
2. Życie rodzinne i towarzyskie - np. stosunki interpersonalne, członkowie rodziny, koledzy, przyjaciele, znajomi, czynności dnia codziennego, święta i uroczystości, formy spędzania czasu wolnego.
3. Dom i otoczenie - np. jego położenie, pomieszczenia i ich wyposażenie, przedmioty codziennego użytku.
4. Szkoła - np. przedmioty nauczania, życie szkoły, ulubione dziedziny, problemy życia szkolnego, planowanie własnej przyszłości.
5. Praca - np. zawody i czynności z nimi związane, miejsce pracy, specyfika poszczególnych zawodów, planowanie kariery zawodowej.
6. Jedzenie - np. artykuły spożywcze, posiłki i ich przygotowywanie, ulubione potrawy, jadenie w domu i restauracji.
7. Zakupy i usługi – np. rodzaje sklepów, towary, sprzedawanie, kupowanie, reklama, korzystanie z usług, reklamacje.
8. Czas wolny - np. podróżowanie i turystyka (wycieczki, zwiedzanie, środki transportu, informacja turystyczna, orientacja w terenie), sport (rodzaje sportów, ekwipunek, imprezy sportowe, rola sportu w życiu, wielcy sportowcy), kultura (rodzaje, twórcy i ich dzieła, uczestniczenie w wydarzeniach kulturalnych), hobby.
9. Środki masowego przekazu - np. rodzaje, rola w życiu człowieka, popularność.
10. Zdrowie i samopoczucie - np. higieniczny tryb życia, samopoczucie, dolegliwości, choroby i ich leczenie, zdrowy tryb życia, nałogi.
11. Nauka i technika - np. wynalazki, podstawowe urządzenia techniczne i korzystanie z nich, wpływ na życie człowieka.
12. Świat przyrody i środowisko naturalne - np. pogoda, rośliny, zwierzęta, krajobraz, ochrona środowiska naturalnego, ekologia i postawy pro-ekologiczne.
13. Elementy wiedzy o świecie i krajach angielskiego obszaru językowego np. historia, geografia, kultura, życie codzienne, tradycje.

III. Zakres wymagań

Ogólny zakres wiedzy i umiejętności obowiązujący w trakcie konkursu zgodny jest z podstawą programową nauczania języka angielskiego dla trzeciego etapu edukacyjnego oraz standardami wymagań egzaminacyjnych z języka angielskiego.

Wykorzystane w konkursie zadania pisemne i ustne obejmują tematykę, sytuacje, intencje językowe i materiał leksykalno – gramatyczny określone w podanych poniżej programach nauczania dla gimnazjum klasy I – III znajdujących się w wykazie MEN:

- DKW-4014-113/99, DKW-4014-123/99 (Oxford University Press),
- DKW-4014-11/00 (Wydawnictwo Macmillan/Heinemann ELT),
- DKW-4014-12/00 (Wydawnictwo JUKA-9),
- DKW-4014-14/00 (Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne S.A.),
- DKW-4014-44/00, DKW-4014-45/00 (Pearson Education Polska),
- DKW-4014-169/00 (Cambridge University Press),
- DKW-4014-171/00, DKOS-5002-43/05 (EGIS Sp. z o.o.),
- DKW-4014-62/01 (Wydawnictwo MACMILLAN POLSKA),
- DKOS-4014-2/03 (Wydawnictwo Szkolne PWN),
- DKOS-5002-22/04, DKOS-5002-46/07 (Wydawnictwo MM Publications s. c.),
- DKOS-5002-1/06, DKOS-5002-2/06 (Wydawnictwo Macmillan Polska)

Zadania konkursowe mają na celu sprawdzić znajomość języka pod względem poprawności formalnej, co wynika z istoty konkursu językowego, którą jest dokonanie pomiaru różnicującego i wyłonienie grupy najlepszych uczniów. Konkurs zorganizowany jest w taki sposób, aby uczestnicy każdego etapu musieli wykazać się kompetencjami językowymi i wiedzą o kulturze i zagadnieniach realioznawczych krajów anglojęzycznych. Za standard poprawności językowej uznaje się pierwszy wariant danego słowa lub wyrażenia podany w : Longman Exams Dictionary, Cambridge International Dictionary of English, Oxford Advanced Learner's Dictionary

IV. Rodzaje zadań:

1. zadania zamknięte – np. zadania wyboru wielokrotnego, zadania typu „prawda-falsz-brak informacji”, zadania na dobieranie,
2. zadania otwarte – np. zadania z luką, formułowanie krótkiej odpowiedzi, transformacje, budowanie różnych typów zdań, zadania na formułowanie dłuższej wypowiedzi, tłumaczenie na język angielski fragmentów zdań lub ich fragmentów

V. Etapy konkursu

1. Etap szkolny - (czas trwania – 60 minut)

Formy sprawdzania: test gramatyczno- leksykalny z elementami kulturo- i realioznawstwa, w którym mogą pojawić się zadania zamknięte różnego typu, zadania otwarte np. zadania z luką, transformacje, tłumaczenie, układanie zdań

2. Etap okręgowy - (czas trwania – 90 minut)

Formy sprawdzania: test gramatyczno - leksykalny z elementami kulturo- i realioznawstwa. Zadania obejmujące różnego typu zadania zamknięte i otwarte np. transformacji zdań i fraz, rozwiązywania zadań polegających na uzupełnianiu luk informacyjnych oraz wyszukiwania określonej informacji, transformacje, tłumaczenie, układanie zdań oraz sprawność czytania ze zrozumieniem,

3. Etap wojewódzki – część pisemna (90 minut) i część ustna (ok. 5 minut)

Formy sprawdzania:

- Część pisemna – umiejętność formułowania dłuższej wypowiedzi na zadany temat, zgodnej z jedną z podanych form: rozprawka, opowiadanie, opis, recenzja, o limicie słów 200 – 250.
- Część ustna – zadanie sprawdzające umiejętność prowadzenia rozmowy w języku angielskim na tematy zgodne z zakresem tematycznym konkursu

VI. Bibliografia

1. Podręczniki przeznaczone dla uczniów szkół gimnazjalnych
2. Oxford Guide to British and American Culture (Oxford University Press)
3. American Customs and Traditions (Longman)
4. Oxford Practice Grammar (Oxford University Press)
5. Gramatyka angielska dla gimnazjalistów (Longman)
6. Oxford Wordpower. Słownik angielsko- polski z indeksem polsko- angielskim
7. Dictionary of English Language and Culture (Longman)
8. The Good Grammar Book (Oxford University Press)
9. An Illustrated History of Britain, (Longman)
10. An Introduction to the United States of America, (Wydawnictwo EGIS)
11. P. Mroczkowski, Historia literatury angielskiej (Ossolineum)
12. G.D.B. Clemen, L. Stagno, British History Seen Through Art, (Black Cat)
13. W. Lipoński, Dzieje kultury brytyjskiej (Wydawnictwo Naukowe PWN)
14. S. Sheerin, Spotlight on Britain (Oxford University Press)

15. Customs and traditions in Britain (Longman)
16. M. Lechowski, M. Misztal, P. Okas, Gramatyka szkolna. Język angielski (Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne)
17. M. Misztal, M. Lechowski, Język angielski. Testy dla uczniów szkoły podstawowej i gimnazjalistów (Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne)
18. E. Moutsou, S. Parker, Enter in the World of Grammar, Books 1-5. (MM Publications)
19. M. Misztal, Structural Conversion (Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne)
20. R. Murphy, English Grammar In Use (Cambridge Univ. Press)
21. V. Evans, Round-up English Grammar Practice (Express Publishing)
22. E. Walker, S. Elsworth, Grammar Practice for Intermediate Students (Oxford Univ. Press)
23. Anglorama
24. The World of English
25. www.onestopenglish.com
26. www.odci.gov/cia/publications/factbook
27. www.holidayfestival.com
28. www.bbc.co.uk
29. www.english-heritage.org.uk
30. www.britlink.org

Opracowanie :
Beata Pelek
Joanna Galant

KONKURS POLONISTYCZNY

„Uczę się Ciebie, człowieku”
Jerzy Liebert

1. Cele konkursu:

- Rozwijanie uzdolnień i zainteresowań młodzieży prowadzących do głębszego zrozumienia kulturowej tradycji narodowej i europejskiej.
- Pobudzenie twórczego myślenia oraz inspirowanie do samodzielnych poszukiwań i działań w zakresie szeroko pojętej edukacji humanistycznej.
- Stymulowanie aktywności uczniów w procesie gromadzenia wiedzy i zdobywania umiejętności polonistycznych poprzez rozwijanie sprawności czytania i kształcenie odbioru dzieł kultury w różnych zestawieniach kontekstualnych.
- Kształtowanie postawy refleksyjnego odbiorcy i twórcy różnorodnych tekstów kultury, sprawnie wykorzystującego w praktyce zintegrowaną wiedzę i umiejętności.

2. Zakres treści kształcenia objętych sprawdzaniem wyznaczają:

- Podstawa programowa z języka polskiego dla gimnazjum.
- Standardy wymagań egzaminacyjnych z przedmiotów humanistycznych.

Konkurs ma charakter przedmiotowy z uwzględnieniem strategii holistycznej jako podstawy edukacji humanistycznej w gimnazjum. W zestawach zadań na poszczególne etapy konkursu pojawiają się także treści właściwe ścieżkom edukacyjnym, realizowanym w gimnazjum (zgodnie z podstawą programową). Rozwiązania poszczególnych zadań będą wymagały zastosowania, wiedzy i umiejętności w kontekście problemowym (kategorie taksonomiczne C, D).

Zadania konkursowe służyć będą przede wszystkim sprawdzeniu następujących kompetencji uczniów:

- Rozumienie czytanego tekstu (literackiego, źródłowego, użytkowego, publicystycznego) na poziomie dosłownym, metaforycznym i symbolicznym.
- Analizowanie i interpretowanie różnych tekstów z wykorzystaniem aparatu pojęciowego wskazanego w podstawie programowej z języka polskiego.
- Dostrzeganie i rozumienie uniwersalizmu i specyfiki ludzkich doświadczeń, uczuć i dążeń wpisanych w dzieła literackie z różnych okresów i kręgów kulturowych (zwłaszcza tradycji biblijnej, antycznej i dworsko-rycerskiej, patriotycznej, społecznikowskiej).
- Argumentowanie, uzasadnianie i wnioskowanie zgodnie z zasadami logiki i wewnętrznej organizacji tekstu wypowiedzi.
- Praktyczne, funkcjonalne i celowe wykorzystanie wiedzy o języku w różnych sytuacjach komunikacji międzyludzkiej.
- Tworzenie własnych tekstów we wskazanych formach w oparciu o zintegrowaną wiedzę z różnych dziedzin humanistyki, z zachowaniem poprawności językowej, w tym zakresie ortografii i interpunkcji.

ETAP SZKOLNY

Forma sprawdzenia:

- pisemny test zbudowany z różnych typów zadań otwartych, stwarzający możliwość sprawdzenia następujących umiejętności uczniów:
- rozumienie czytanych tekstów z uwzględnieniem kontekstu literackiego i historycznego,
- praktyczne wykorzystanie wiedzy o dziele literackim (epickim, lirycznym, dramatycznym),
- odbiór tekstów kultury (w tym dzieł sztuki) w wymiarze poznawczym, estetycznym i aksjologicznym,
- sprawne posługiwanie się wiedzą o języku w typowych ćwiczeniach gramatycznych i redakcyjnych ze zwróceniem uwagi na funkcje języka w różnych formach wypowiedzi ze względu na adresatów tekstów i intencje nadawców,
- widoczna sprawność w zakresie ortografii i interpunkcji,

Rozwiązanie poszczególnych zadań będzie wymagało pracy z dołączonymi tekstami kultury.

ETAP OKRĘGOWY

Formy sprawdzania:

1. Dyktando,
2. Pisemny test zbudowany z różnych typów zadań otwartych, służący sprawdzeniu następujących umiejętności uczniów:
 - redagowanie tekstów skierowanych do różnych adresatów i w różnorodnych celach w związku z potrzebami codziennej komunikacji oraz ekspresji własnych doznań inspirowanych literaturą i innymi tekstami kultury wysokiej lub masowej,
 - konstruowanie krótkich form wypowiedzi o charakterze użytkowym lub informacyjnym (np. notatki, zaproszenia, podziękowania),
 - dostrzeganie różnorodnych funkcji tekstów kultury (na przykład dzieł malarskich, filmowych, prasowych),
 - sprawne posługiwanie się terminologią językoznawczą, zgodnie z rejestrem zawartym w podstawie programowej, (a także: wyrażenia i zwroty frazeologiczne, synonimy stylistyczne, eufemizmy, parafrazy),
 - dokonywanie różnych operacji stylistycznych na tekście (np. rozwijanie, skracanie, streszczanie, przekształcanie) z uwzględnieniem odbiorcy i celu wypowiedzi oraz ze świadomością funkcji języka w różnych sytuacjach komunikacji międzyludzkiej,
 - widoczna sprawność w zakresie ortografii i interpunkcji.

Rozwiązania poszczególnych zadań będą wymagały pracy z dołączonymi tekstami.

ETAP WOJEWÓDZKI

Zadania konkursowe będą obejmowały pełny zakres wiedzy i umiejętności wskazanych w podstawie programowej z języka polskiego do gimnazjum ze szczególnym zwróceniem uwagi na następujące kompetencje:

- wskazywanie swoistych właściwości utworów literackich i innych tekstów kultury oraz określanie funkcji charakterystycznych dla nich środków i zabiegów stylistycznych,
- sprawne i funkcjonalne posługiwanie się pojęciami oraz terminami literackimi i kulturowymi zgodnie z rejestrem wskazanym w podstawie programowej,
- porównywanie tworzywa literatury i innych dzieł sztuki (np. film, teatr, sztuki plastyczne),
- wykorzystywanie wiedzy o dziełach sztuki teatralnej i filmowej w związku z próbami analizy i oceny różnorodnych zjawisk kultury współczesnej,
- odczytywanie różnych tekstów kultury z uwzględnieniem kontekstów: kulturowego, historycznego, biograficznego, filozoficznego, religijnego),
- interpretowanie wpływu mediów na odbiór rzeczywistości w aspekcie poznawczym, etycznym, estetycznym,
- konstruowanie dłuższych form wypowiedzi (zgodnie z wykazem w podstawie programowej i standardach wymagań egzaminacyjnych) z wykorzystaniem zintegrowanej wiedzy z zakresu różnych dziedzin humanistyki, ze świadomością intencji, z troską o kompozycję, poprawność językową (stylistyczną, gramatyczną, ortograficzną, interpunkcyjną) oraz dbałością o estetykę zapisu.

Formy sprawdzania:

- pisemny test zbudowany z różnych typów zadań otwartych skonstruowany wokół jednorodnej zasady kompozycyjnej łączącej poszczególne zadania (np.: motywu, tematu, problemu, idei),
- pisemna redakcja dłuższej wypowiedzi o wyższym stopniu organizacji tekstu (np.: recenzja, artykuł polemiczny, rozprawka, reportaż) na wskazany temat.

Pozycje o charakterze metodyczno – ćwiczeniowym do wykorzystania w pracy nauczyciela i ucznia:

1. A. Aduszkiewicz. P. Marciszek. R. Piłat. *Edukacja filozoficzna*, Warszawa 2001
2. S. Bortnowski. *Jak uczyć poezji*, Warszawa 1997
3. S. Bortnowski. *Warsztaty dziennikarskie*, Warszawa 1999
4. H. Kajetanowicz. *Licz się ze słowami*, Gdańsk 1998
5. M. Nagajowa. *Nauka o języku dla nauki języka*, Kielce 1999
6. J. Podracki. *Pogadanki o języku i kulturze*, Warszawa 1994
7. A. Stypka. *Ortografia w gimnazjum*, Warszawa 2000
8. A. Stypka. *Gramatyka w gimnazjum*, Warszawa 2000

Ponadto wszelkie dostępne nauczycielom i uczniom zbiory ćwiczeń i testów różnych typów, a także dostępne słowniki, zwłaszcza w wersji szkolnej.

U W A G A:

W ocenie poprawności rozwiązań w zakresie ortografii i interpunkcji uwzględniona będzie wykładnia podana w Nowym Słowniku Ortograficznym PWN.

Opracowała:

Teresa Szabelska

KONKURS KRASOMÓWCZY

*„Mówić dobrze może tylko ten, kto myśli rozumie”
Cycero*

CELE KONKURSU

1. Kształtowanie sprawności mówienia w różnorodnych sytuacjach komunikacyjnych i publicznych, ważnych dla życia w społeczeństwie demokratycznym i obywatelskim.
2. Rozwijanie zainteresowań językiem ojczystym jako istotnym składnikiem dziedzictwa kulturowego poprzez motywowanie do jego głębszego poznania i ochrony.
3. Dostrzeganie przez uczniów aksjologicznego i etycznego wymiaru procesu komunikacji językowej poprzez świadome i refleksyjne używanie języka ojczystego.
4. Popularyzowanie dorobku starożytności jako źródła inspiracji dla pokoleń współczesnych.

Konkurs ma charakter interdyscyplinarny, służy zespoleniu umiejętności kluczowych – przede wszystkim mówienia i pisania – z wiedzą i umiejętnościami nabywanymi przez uczniów w trakcie realizacji ścieżek międzyprzedmiotowych dotyczących edukacji:

- czytelniczej i medialnej,
- regionalnej,
- filozoficznej,
- europejskiej.

OCZEKIWANE UMIEJĘTNOŚCI

Uczestnik konkursu potrafi mówić:

- do rzeczywistych i wyobrażonych słuchaczy z uwzględnieniem różnorodnych sytuacji, ról i kontaktów międzyludzkich (oficjalnych i nieoficjalnych),
- na temat otaczającej rzeczywistości, własnych zainteresowań literackich, odbioru różnych tekstów kultury, w tym także niewerbalnych,
- na temat zaobserwowanych zjawisk językowych (przy użyciu wskazanej w podstawie programowej terminologii językoznawczej),
- z precyzją znaczeniową, ze świadomością emocjonalnego nacechowania wypowiedzi oraz próbami jej oceny, zwłaszcza etycznej,
- płynnie, z poprawną i wyraźną artykulacją oraz dykcją, akcentowaniem, intonacją, pauzowaniem, tempem.

Uczestnik konkursu potrafi pisać:

- teksty kierowane do różnych adresatów, w różnorodnych celach, stosując formy wypowiedzi wskazane w podstawie programowej,
- ze świadomością intencji, z troską o kompozycję, poprawność językową (stylistyczną, gramatyczną, ortograficzną i interpunkcyjną) oraz dbałością o estetykę zapisu,
- w związku z potrzebami codziennej komunikacji, ekspresji własnych doznań inspirowanych różnymi tekstami kultury, w celu prezentacji własnych opinii i sądów.

Ponadto uczeń gimnazjum potrafi:

- świadomie posłużyć się podstawową terminologią z zakresu retoryki jako sztuki przemawiania i erystyki jako sztuki dyskusowania,
- sprawnie stosować różnorakie środki ekspresji językowej w redakcji wskazanej formy wypowiedzi,

- skonstruować krótki tekst o charakterze komentarza, głosu w dyskusji, listu otwartego na podany temat (wskazany problem), ze świadomością adresata, zgodnie z intencją i okolicznościami wyznaczonymi sytuacją komunikacyjną,
- argumentować, uzasadniać, wnioskować, dowodzić, zachowując zasady logiki i wewnętrznej organizacji tekstu.

ETAPY KONKURSU

I. Etap szkolny

1. Test pisemny sprawdzający następujące umiejętności:
 - rozpoznawanie rodzajów i gatunków przekazów medialnych,
 - wskazywanie elementów języka mediów,
 - krytyczna analiza wartości oferty mediów,
 - odróżnianie faktów (informacji) od opinii, ocen, komentarzy,
 - prezentowanie własnego regionu, jego walorów i specyfiki,
 - wskazywanie funkcji różnorodnych środków językowych w różnych typach komunikacji medialnych.
2. Ustna prezentacja głosu w dyskusji na wskazany temat.

Uwaga! Wystąpienia uczniów dotyczyć będą rozumienia i umiejętności oceny procesów integracyjnych zachodzących w Europie w kontekście praw człowieka. Uczniowie będą losowali temat wypowiedzi z zestawu (3 tematy).

II. Etap okręgowy

1. Test sprawdzający umiejętności językowo-stylistyczne: planowanie, konstruowanie, rozpoznawanie, przekształcanie w zakresie redakcji form wypowiedzi wskazanych w podstawie programowej z języka polskiego dla gimnazjów.
2. Ustna prezentacja krótkiego wystąpienia – opisu krasomówczego (3 minuty) poświęconego działalności – twórczości, dziełom, ideom współcześnie odczytanym – dowolnie wybranego mówcy (oratora, retora, filozofa, uczonego) czasów starożytnych lub epoki nowożytnej.

Uwaga! Wystąpienie nie powinno mieć wyłącznie informacyjnego charakteru. Świadomie użyte w popisie krasomówczym środki ekspresji werbalnej i pozawerbalnej winny wzbudzić zainteresowanie odbiorców wypowiedzi.

III Etap wojewódzki

1. Samodzielna pisemna redakcja krótkiej wypowiedzi o charakterze przemówienia, głosu w dyskusji lub listu otwartego na wskazany temat.
2. Ustna prezentacja zredagowanego tekstu, dowodząca umiejętności przemawiania.

CZAS TRWANIA

Część pisemna w każdym z etapów trwa 60 minut.

LITERATURA DLA NAUCZYCIELI DO WYKORZYSTANIA W PRACY Z UCZNIAMI:

- Bortnowski S. Warsztaty dziennikarskie, Warszawa 1999.
- Głowiński M. Nowomowa po polsku, Warszawa 1990.
- Jaroszyński Cz., Jaroszyński P. Podstawy retoryki klasycznej, Warszawa 1998.
- Marciszewski W. Sztuka dyskusowania, Warszawa 1994.
- Pszczołowski T. Umiejętność przekonywania i dyskusji, Gdańsk 1998.
- Wiszniewski A. Jak przekonywująco mówić i przemawiać, Warszawa 1994.
- Zgółka T. O potrzebie retoryki „Polonistyka” 1994 nr 7.

Ponadto wszelkie dostępne uczniom zbiory ćwiczeń językowych różnych typów, w tym m.in.:

- Kajetanowicz H. Licz się ze słowami, Gdańsk 1998.
- Pisarek W. Słowa między ludźmi, Warszawa 1985.
- Podracki J. Pogadanki o języku i kulturze, Warszawa 1994.

Opracowały:

Teresa Szabelska

Małgorzata Sagan